

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Psikoloji Anabilim Dalı
Klinik Psikoloji Bilim Dalı

**ERGENLERİN ALGILANAN EBEVEYN TUTUMLARI,
BAĞLANMA STİLLERİ VE PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK
DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Ümmügülsüm DERİN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Bülent TANSEL

İstanbul – 2024

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : Ümmügülsüm DERİN

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Ergenlerin Algılanan Ebeveyn Tutumları, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik Sağlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Enstitü : Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Anabilim Dalı : Psikoloji Ana Bilim Dalı

Tezin Türü : Yüksek Lisans Tezi

Tezin Tarihi :13.06.2024

Sayfa Sayısı :97

Tez Danışmanı : Dr. Bülent TANSEL

Dizin Terimleri : Ergenlik, Bağlanma, Psikolojik Sağlık, Anne-Baba Tutumları, Ebeveyn Tutumları

Türkçe Özet : Bu araştırmada, ergenlerde psikolojik sağlık ile bağlanma stillerinin cinsiyete ve eğitim düzeylerine göre farklılaştığı, algılanan ebeveyn tutumlarının eğitim düzeylerine göre farklılaştığı bulgulanmıştır. Psikolojik sağlık ile algılanan ebeveyn tutumu ve bağlanma stilleri arasında, algılanan ebeveyn tutumu ile bağlanma stilleri arasında ilişki olduğu, bağlanma stillerinin psikolojik sağlık ve algılanan ebeveyn tutumunu yordadığı bulgulanmıştır.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası
Ümmügülsüm DERİN

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ümmügölsüm DERİN

.../.../2024

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ümmügülsüm DERİN' in “**Ergenlerin Algılanan Ebeveyn Tutumları, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik Sağlamlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi**” adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Psikoloji Anabilim Dalı Klinik Psikoloji Bilim Dalı YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Volkan DEMİR

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Bülent TANSEL

(Danışman)

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.... / / 2024

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmanın amacını ergenlik dönemindeki bireylerde ebeveyn bağlanması, algılanan ebeveyn tutumu ve psikolojik sağlamlılık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini Türkiye’de yaşayan 10-18 yaş aralığındaki ergen bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile seçilen 200 ergen birey oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri katılımcılara, Katılımcı Bilgi Formu, Anne-Baba Tutum Ölçeği, Ergenlerde Psikolojik Sağlamlılık Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçekleri uygulanarak toplanmıştır. Veriler SPSS-24 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde, kategorik karşılaştırmalar bağımsız gruplarda t-Testi ve ANOVA analizi ile Pearson Korelasyon Analizi ile, Regresyon Analizi ise Doğrusal Regresyon Analizi ile yürütülmüştür.

Elde edilen sonuçlara göre; araştırmaya katılan ergenlerin psikolojik sağlamlılık, algılanan ebeveyn tutumu kabul ile ilgi boyutunun ve bağlanma stillerinden güvenli bağlanma düzeylerinin cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaştığı; erkek katılımcıların psikolojik sağlamlılık, güvenli bağlanma ve algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyinin daha yüksek olduğu elde edilmiştir. Yaşa göre farklılaşma durumu incelendiğinde; ilköğretim kademesindeki öğrencilerin lise kademesinde bulunan öğrencilere göre psikolojik sağlamlılık düzeylerinin yüksek olduğu, üniversite düzeyindekilerin kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma puanlarının ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeyindekilerin aldıkları puanlardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Algılanan ebeveyn tutumları psikolojik özerklik boyutuna yönelik analizler de ortaöğretim düzeyinde olan katılımcıların psikolojik özerklik boyutu puanlarının lise öğrencilerinden, ilköğretim düzeyindeki katılımcıların psikolojik özerklik boyutu puanlarının ise üniversite düzeyindeki öğrencilerden yüksek olduğu; psikolojik sağlamlılık toplam puanının algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutu ile pozitif yönde orta şiddette, psikolojik özerklik boyutu ile pozitif yönde düşük şiddette, denetleme alt boyutu ile pozitif yönde orta şiddette ilişki içinde

olduğu görülmüştür. Psikolojik sağlamlık ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik yürütülen analizler sonucunda psikolojik sağlamlık toplam puanının güvenli bağlanma boyutu ile pozitif yönde orta şiddette kaçınan bağlanma boyutu ile negatif yönde orta şiddette ve kaygılı/kararsız bağlanma boyutu ile negatif yönde düşük şiddette ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Algılanan ebeveyn tutumları kabul ve ilgi boyutu ile güvensiz bağlanma stillerinden kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma stili arasında pozitif yönde düşük şiddette ilişki olduğu görülmüştür.

Araştırmanın bulguları ebeveynlerini denetleyici olarak algılayan bireylerin güvenli bağlanma düzeylerinin yüksek olduğunu, ebeveynlerinden algıladıkları kabul ve ilgi düzeyi yüksek olan katılımcıların kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Algılanan ebeveyn tutumu özerklik boyutuna bakıldığında ise özerklik boyutu ile kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma arasında negatif yönde orta şiddette ilişki olduğu görülmüştür. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ergenlik, bağlanma, psikolojik sağlamlık, anne-baba tutumları, ebeveyn tutumları.

SUMMARY

The purpose of this study is to examine the relationship between parental attachment, perceived parental attitude and psychological resilience levels in adolescents. The population of the research consists of adolescent individuals between the ages of 10-18 living in Turkey. The sample group of the research consists of 200 adolescent individuals selected by simple random sampling method. The data of the study were collected by applying the Participant Information Form, Parental Attitude Scale, Adolescent Psychological Resilience Scale and Three-Dimensional Attachment Style Scales to the participants. The data were analyzed using the SPSS-24 package program. In the analysis of the data, categorical comparisons were carried out with t-Test and ANOVA analysis in independent groups, Pearson Correlation Analysis, and Regression Analysis was carried out with Linear Regression Analysis.

According to the results obtained; Psychological resilience, perceived parental attitude, acceptance and concern dimension, and secure attachment levels of attachment styles of the adolescents participating in the study differed significantly according to their gender; It was found that male participants had higher levels of psychological resilience, secure attachment, and perceived parental attitude acceptance and interest. When the differentiation according to age is examined; It was observed that the psychological resilience levels of students at the primary school level were higher than those at the high school level, and the avoidant attachment and anxious/ambivalent attachment scores of those at the university level were higher than the scores of those at the primary, secondary and high school levels. Analyzes regarding the psychological autonomy dimension of perceived parental attitudes showed that the psychological autonomy dimension scores of secondary school participants were higher than those of high school students, and the psychological autonomy dimension scores of primary school participants were higher than those of university level students; It was observed that the psychological resilience total score had a moderately positive relationship with the perceived parental attitude acceptance

and interest dimension, a low positive relationship with the psychological autonomy dimension, and a moderately positive relationship with the supervision sub-dimension. As a result of the analyzes conducted on the relationship between psychological resilience and attachment styles, it was determined that the total psychological resilience score had a positive, moderate relationship with the secure attachment dimension, a negative, moderate relationship with the avoidant attachment dimension, and a low negative relationship with the anxious/ambivalent attachment dimension. It was observed that there was a positive, low-intensity relationship between the acceptance and caring dimension of perceived parental attitudes and avoidant attachment styles, insecure attachment styles, and anxious/ambivalent attachment styles.

The findings of the study show that individuals who perceive their parents as controlling have high levels of secure attachment, and participants who perceive high levels of acceptance and interest from their parents have high levels of avoidant attachment and anxious/ambivalent attachment. When the perceived parental attitude autonomy dimension was examined, it was seen that there was a moderate negative relationship between the autonomy dimension and avoidant attachment and anxious/ambivalent attachment. According to these results, various suggestions were made.

Key Words: Adolescence, attachment, psychological resilience, parental attitudes, parental attitudes

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY.....	iii
İÇİNDEKİLER	v
KISALTMALAR.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ÖNSÖZ.....	x
GİRİŞ.....	1
Araştırmanın Problemi	1
Araştırmanın Önemi.....	2
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Hipotezleri.....	3
Araştırmanın Sayıtları.....	6
Araştırmanın Sınırlılıkları	6

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Ergenlik	8
1.1.1. Ergenliğin Tanımı.....	8
1.1.2. Ergenlik Döneminde Gelişim.....	8
1.1.2.1. Fiziksel Gelişim	9
1.1.2.2. Bilişsel Gelişim	9
1.1.2.3. Cinsel Gelişim.....	10
1.1.2.4. Sosyal Gelişim	10
1.1.2.5. Duygusal Gelişim.....	11
1.1.3. Ergenlik Döneminin Önemi	11
1.2. Bağlanma.....	13
1.2.1. Bağlanma Kuramı	14
1.2.2. Bağlanma Türleri	14
1.2.2.1. Güvenli Bağlanma.....	15
1.2.2.2. Güvensiz/Kaçıngan Bağlanma	15
1.2.2.3. Güvensiz/Kararsız Bağlanma.....	16
1.2.2.4. Güvensiz/Dağınık Bağlanma	16

1.2.3. Bağlanma Araştırmaları	17
1.2.4. Ergenlik Döneminde Bağlanma	17
1.3. Psikolojik Sağlamlık	18
1.3.1. Psikolojik Sağlamlık Kavramı	19
1.3.2. Psikolojik Sağlamlığın Tarihçesi.....	19
1.3.3. Psikolojik Sağlamlık ve Ergenlik.....	20
1.3.3.1. Ergenlik Döneminde Psikolojik Sağlamlığın Önemi	20
1.3.3.2. Ergenlikte Psikolojik Sağlamlık: Risk Faktörleri	21
1.3.3.3. Ergenlikte Psikolojik Sağlamlık: Koruyucu Faktörler	23
1.4. Ebeveynlik Tutumları.....	24
1.4.1. Demokratik Ebeveyn Tutumu	24
1.4.2. Otoriter Ebeveyn Tutumu.....	25
1.4.3. Aşırı Hoş Görülü Ebeveyn Tutumu.....	26
1.4.4. Aşırı Serbest/ İlgisiz Ebeveyn Tutumu	27
1.4.5. Ebeveynlik Tutumlarının Ergenlik Dönemine Etkisi	28

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli	30
2.2. Evren ve Örneklem	30
2.3. Veri Toplama Araçları	31
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu	32
2.3.2. Anne-Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ).....	32
2.3.3. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	33
2.3.4. Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (EPSÖ).....	33
2.4. Verilerin Analizi	33

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

3.1. Algılanan Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlık ve Bağlanma Stillerinin Cinsiyet ve Eğitim Kademesine Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular	35
3.2. Algılanan Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlık ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bulgular	38

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

- 4.1. Algılanan Ebeveyn Tutumları, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik Sağlamlık
Düzeylerinin Cinsiyet ve Yaşa Göre Farklılaşma Düzeylerine Yönelik
Bulguların Tartışılması 43
- 4.2. Algılanan Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlık ve Bağlanma Stilleri
Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bulguların Tartışılması 48

SONUÇ VE ÖNERİLER..... 53

KAYNAKÇA..... 57

EKLER..... 74

- EK-1: Kişisel Bilgi Formu 74
- EK-2: Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (EPSÖ)..... 74
- EK-3: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği..... 76
- EK-4: Anne-Baba Tutum Ölçeği..... 77
- EK-5: Bilgilendirilmiş Onam Formu 80
- EK-6: Ölçek Kullanım İzinleri..... 81

KISALTMALAR

ABTÖ	:	Anne Baba Tutum Ölçeği
EPSÖ	:	Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği
APA	:	American Psychological Association
<i>f</i>	:	Frekans
$\bar{x}$	:	Ortalama
F	:	Anova Değeri
N	:	Katılımcı Sayısı
<i>p</i>	:	Anlamlılık Değeri
<i>r</i>	:	Korelasyon Değeri
<i>t</i>	:	Bağımsız Gruplar t Testi Değeri
sd	:	Serbestlik Değeri
ss	:	Standart Sapma
İst.	:	İstatistik
S.H.	:	Standart Hata

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri	31
Tablo 2. Psikolojik sağlamlık, bağlanma stilleri ve algılanan ebeveyn tutumlarına yönelik elde edilmiş verilerin çarpıklık ile basıklık değerleri.....	34
Tablo 3. Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Dağılımlarının Bağımsız Gruplar T Testi İle İncelenmesi	35
Tablo 4. Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Dağılımlarının ANOVA Testi İle İncelenmesi.....	36
Tablo 5. Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği Alt Boyutları, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Bağlanma Stilleri Ölçeği Alt Boyutları Ve Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkinin Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi.....	38
Tablo 6. Bağlanma Stillerinin Psikolojik Sağlamlık Düzeyini Yordama Gücünün İncelenmesi	40
Tablo 7. Bağlanma Stillerinin Algılanan Ebeveyn Tutumları 'Kabul ve İlgı' Boyutunu Yordama Gücünün İncelenmesi.....	41
Tablo 8. Bağlanma Stillerinin Algılanan Ebeveyn Tutumları 'Özerklik' Boyutunu Yordama Gücünün İncelenmesi	41
Tablo 9. Bağlanma Stillerinin Algılanan Ebeveyn Tutumları 'Denetleme' Boyutunu Düzeyini Yordama Gücünün İncelenmesi.....	42

ÖNSÖZ

Bu araştırmayı yaparken tüm aşamalarında bana desteğini esirgemeyen ve yoluma ışık tutan sevgili danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Bülent TANSEL' e, sevgili jüri üyelerim Dr. Öğr. Üyesi Volkan DEMİR ve Dr. Öğr. Üyesi Fatih BAL' a, psikoloji bilimi yolculuğumun başında onunla karşılaştığım için kendimi çok şanslı hissettiğim kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Öznur ÖNCÜL DEMİR' e teşekkür ederim.

Eğitim sürecimde beni hep destekleyen sayın müdürüm Meral SARITEKE' ye ve Kocaeli Koruyucu Aile Birimi çalışanı arkadaşlarıma, bugüne kadar karşılaştığım tüm güçlüklerde yanımla olan ve uzun yıllar yanımda olmasını temenni ettiğim kıymetli arkadaşım Rumeysa' ya, psikoloji lisans eğitiminin bana kazandırdığı sevgili meslektaşım Fatma' ya, beni çalışmam konusunda her zaman motive eden Alp' e, isimlerini burada geçiremediğim, iyi temennileri ile hayatımda olan tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Son olarak beni onların büyütmelerinden gurur duyduğum, aldığım tüm kararlarda yanımda olan ve hep destekleyen sevgili annem Fatma, babam Abdullah, abim Ali Osman, kız kardeşlerim Amine ve Beren' e teşekkür ederim.

Ümmügülsüm DERİN

GİRİŞ

Bu bölümde ergenlerin algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın problemi, araştırmanın önemi, araştırmanın hipotezleri, araştırmanın sınırlılıkları ve araştırmanın sayıltıları açıklanmıştır.

Araştırmanın Problemi

Yapılan literatür incelemesi doğrultusunda araştırmanın problemi “Ergenlerin Algılanan Ebeveyn Tutumları, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik Sağlamlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” şeklindedir. Bu doğrultuda araştırmanın alt problemleri aşağıda belirtilmiştir:

1. Ergenlik dönemindeki bireylerin bağlanma stili, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Ergenlik dönemindeki bireylerin bağlanma stili, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?
3. Ergenlik dönemindeki bireylerin cinsiyetlerine göre bağlanma stili, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Ergenlik dönemindeki bireylerin cinsiyetlerine göre bağlanma stili, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?
5. Ergenlik dönemindeki bireylerin yaşlarına göre bağlanma stili, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

6. Ergenlik dönemindeki bireylerin yaşlarına göre bağlanma stili, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?
7. Ergenlik dönemindeki bireylerin eğitim düzeylerine göre bağlanma stili, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Ergenlik dönemindeki bireylerin eğitim düzeylerine göre bağlanma stili, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

Ergenlik dönemi bireylerin kendine yönelik farkındalığının arttığı, kişinin kendi duygusal ve bilişsel kaynaklarını görebilmeye başladığı bir dönemdir (Kısmetoğlu, 2019). Bu dönemde kişi yaşamda karşılaştığı durumlar ile yaşamının önceki dönemlerine göre daha fazla birey olarak mücadele eder. Ergen bireyin iyi oluşunun önemli unsurlarından biri olan psikolojik sağlamlık, kişinin karşılaştığı problemler ile daha sağlıklı ve başarılı şekilde mücadele etmesini sağlar (Aydoğdu, 2013). Ergen bireyin psikolojik sağlamlığının anlaşılması, sağlamlığını güçlendirecek çalışmalar için önem taşır.

Ergen bireyin ebeveynleri ile erken dönemden başlayarak yapılan ilişkisi bağlanma ilişkisinin temelini oluşturur. Bağlanma ilişkisinin niteliği çocuğun kendine, dünyaya, ilişkilere, insanlara karşı olan bakışını ve dolayısı ile zorluklar ile mücadele etme şeklini belirler (Keskin ve Çam, 2009). Buradan hareketle psikolojik sağlamlığın ebeveyn ilişkileri ile oldukça yakın bir kavram olduğu söylenebilmektedir. Bu sebeple psikolojik sağlamlığı daha derinlemesine anlamak adına bağlanma ve algılanan ebeveyn tutumu ile ilişkisini incelemek amaçlanmıştır. Yürütülen araştırmanın ergenlik dönemindeki bireylerde psikolojik sağlamlığı anlamak ve iyileştirmek için

ebeveynler ile birlikte yürütülecek olan çalışmalara olumlu yönde katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ulusal literatür incelendiğinde, ebeveyn bağlanması, algılanan ebeveyn tutumu ve psikolojik sağlamlılık düzeyini inceleyen sınırlı sayıda çalışma olduğu göz önüne alındığında, bu araştırmanın alana önemli bir katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Uluslararası literatürde ebeveyn bağlanması ve psikolojik sağlamlılığı inceleyen çalışmalar var olmakla birlikte algılanan ebeveyn tutumu ve psikolojik sağlamlılık ilişkisini inceleyen az sayıda çalışma olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra ulusal literatürde ergenlik dönemindeki bireylerde ebeveyn bağlanması ile algılanan ebeveyn tutumu arasındaki ilişkiyi inceleyen oldukça az araştırmanın var olduğu görülmektedir. Yürütülen literatür araştırması sonucunda bu çalışmada belirtilen üç değişkeni bir arada ele alarak ergenlik dönemindeki bireylerde ebeveyn bağlanması, algılanan ebeveyn tutumu ve psikolojik sağlamlılık düzeyinin incelenmesinin araştırmanın önemini ortaya koyan bulgular arasında yer almaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, ergenlik dönemindeki bireylerde ebeveyn bağlanması, algılanan ebeveyn tutumu ve psikolojik sağlamlılık düzeylerinin arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın amacı doğrultusunda hipotezler aşağıda belirtildiği şekilde oluşturulmuştur.

Araştırmanın Hipotezleri

H1: Ergenlik dönemindeki bireylerin güvenli bağlanma düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H2: Ergenlik dönemindeki bireylerin kaçınan bağlanma düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H3: Ergenlik dönemindeki bireylerin kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H4: Ergenlik dönemindeki bireylerin güvenli bağlanma düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H5: Ergenlik dönemindeki bireylerin kaçınan bağlanma düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H6: Ergenlik dönemindeki bireylerin kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H7: Ergenlik dönemindeki bireylerin güvenli bağlanma düzeyleri eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H8: Ergenlik dönemindeki bireylerin kaçınan bağlanma düzeyleri eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H9: Ergenlik dönemindeki bireylerin kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H10: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H11: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan denetleme düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H12: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan özerklik düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H13: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H14: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan özerklik düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H15: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan denetleme düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H16: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H17: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan özerklik eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H18: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan denetleme düzeyleri eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H19: Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H20: Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H21: Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.

H22: Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile ebeveynden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri, algılanan denetleme düzeyleri ve algılanan özerklik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H23: Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H24: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri ile güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H25: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan özerklik düzeyleri ile güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H26: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan denetleme düzeyleri ile güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H27: Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri tarafından istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde yordanmaktadır.

H28: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri tarafından istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde yordanmaktadır.

H29: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan denetleme düzeyleri güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri tarafından istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde yordanmaktadır.

H30: Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan özerklik düzeyleri güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri tarafından istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde yordanmaktadır.

Araştırmanın Sayıltıları

Araştırmanın sayıltıları aşağıda belirtildiği şekildedir:

1. Araştırmada katılımcılar, kendilerine yöneltilen sorulara samimi yanıtlar vermiştir.
2. Veri toplamada kullanılan ölçekler araştırmanın amacına uygun, geçerli ve güvenilirlerdir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Araştırmanın konusu, yeterli örnekleme ulaşma, maddi ve fiziksel imkanların yetersizliği nedenlerinden dolayı, katılımcı sayısı 200 ile sınırlandırılmıştır.

2. Katılımcıların psikolojik sağlamlığı ile ilgili toplanan veriler Ergenler Psikolojik Sağamlık leğinin ölçtüğü ile sınırlıdır.
3. Katılımcıların algılanan anne-baba tutumu ile ilgili toplanan veriler Anne-Baba Tutum leğinin ölçtüğü ile sınırlıdır.
4. Katılımcıların bağlanma stilleri ile ilgili toplanan veriler üç Boyutlu Bağlanma Stilleri leğinin ölçtüğü ile sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Ergenlik

Ergenlik dönemi sosyal, duygusal, bilişsel ve bedensel gelişimin hızlandığı bir dönemdir. Bu dönemde hızlı gelişimin yanı sıra psiko-sosyal birçok sorun kendini gösterebilmekte ve bu sorunlar ergenlik dönemini çatışmalı bir hale getirebilmektedir (Ertem, 2006) Ergenlik döneminde açığa çıkan sorunların başarılı bir şekilde yönetilememesi kişinin yaşamının ilerleyen dönemlerini olumsuz yönde etkileme potansiyeli taşımaktadır (Jessor, 1991).

1.1.1. Ergenliğin Tanımı

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) ergenliği yaşamın 10 ve 19. yılları arasında kalan evresi olarak tanımlamıştır. Çocukluktan yetişkinliğe geçişin yaşandığı bu dönemde bireyde cinsel, fiziksel ve psikososyal konularda olgunlaşma gerçekleşir (Parlaz, Tekgül, Karademirci ve Öngel, 2012). Kimlik evrimi, biliş düzeyinde ve psikolojik düzeyde gerçekleşen ilerlemelerin olduğu bu dönem kişinin kendini genç yetişkin rolüne hazırladığı dönem olarak görülür (Derman, 2008). Bu dönem içinde gerçekleşen değişimlere uyum gösterme mecburiyeti, bireylerin norm dışı davranışlar sergilemesine ve ruhsal sağlıklarında negatif yönlü değişim yaşanmasına neden olmaktadır (Balaban, 2023; Öngören ve Aydemir, 2022).

1.1.2. Ergenlik Döneminde Gelişim

Bir önceki başlıkta ergenlik döneminde birçok değişim ve gelişimin yaşandığından bahsettik. Alan dizin incelendiğinde bu değişimlerin farklı kültürlerde de benzerlikler gösterdiğini saptayan araştırmaların bulunduğu görülmüştür (Steinberg, 2007).

1.1.2.1. Fiziksel Gelişim

Ergenlik dönemi farklı perspektiflerden değerlendirilebilir (Koç, 2004). Bu perspektiflerden biri kişilerde oluşan fiziksel değişimlerdir. Büyüme yaşam boyu devam eden bir süreçtir. Ergenlikte fiziksel gelişimi aktarırken büyüme ve gelişme kavramlarını ayırmakta fayda vardır. Büyüme; bireyin kilo ve boyunda oluşan ölçülebilen değişimlerdir. Gelişme; kişide fizyolojik yapının olgunlaşması neticesinde biyolojik işlevselliğin artmasıdır (Balaban, 2023). Ergenlik döneminde erkeklerde yaşanan fiziksel değişimler; cinsel organın büyümesi, vücut kıllarında artış, ses kalınlaşması, boyun hızlı şekilde uzaması, sivilcelenme olarak görülür. Kadınlarda vücut kıllarının belirginleşmesi, adet döngüsünün başlaması, göğüslerin büyümesi ve sivilcelenme olarak benzer bir seyir göstermektedir (Santrock, 2017).

1.1.2.2. Bilişsel Gelişim

Bilişsel gelişim, organizmanın çevreye uyum gösterme halidir ve doğumla başlar (Ahioğlu, 2011). Piaget' in bilişsel kuramında ergenliğin başladığı yaş olarak tanımlanabilecek 9 yaş ve sonrasını, soyut işlemler dönemi olarak adlandırılmıştır. Kurama göre bu dönemde çocuklar düşünce içeriklerinin somut olan verilerden, soyut olan düşüncelere doğru çevirmektedirler (Santrock, 2007). Bireyler uzak geçmiş hakkında düşünüp, gelecek hakkında plan yapmaya başlarlar, düşünce akışları anlık fiziksel ihtiyaçlardan ziyade, karmaşık ve bağlamdan uzak konular hakkındadır (Trawick, 2017).

Ergenlikte yoğunlaşan soyut düşünce sistemi, “niçin, ne olduğumu, düşünmeye başladım” noktasına kadar gelebilir. Soyut düşüncenin bu denli yoğunlaştığı bu dönemde ilk olarak diğer bireylerde ve kendilerinde görmek istedikleri standart kalıplar belirlerler. Bu kalıplar, sıklıkla kendileri ile diğerleri arasında kıyaslama yapmaları ile sonuçlanır (Villanueva, 2023).

1.1.2.3. Cinsel Gelişim

Cinsel gelişim perspektifinden ergenlik, başladığından itibaren yaklaşık 4 yıl içinde bir çocuğun cinsel üremeyi gerçekleştirebilecek fizyolojik yeterliliğe ulaştıran cinsel olgunlaşma sürecidir (Smith ve ark., 2015). Ergenlik döneminde henüz belirginleşen cinsel dürtüler ile baş etmek ve cinsel kimlik geliştirmek uzun ve karmaşık bir süreçtir (Diamond ve Savin, 2009).

Kadınlarda ilk regl döngüsünün, ergenliğin görece geç döneminde, bir kız çocuğunun ergenlik büyüme atağının en üst noktasına varmasından yaklaşık 18 ay sonrasında gerçekleşmesi beklenir. Döngünün başladığı ilk dönemler periyotların düzensiz gerçekleşme ihtimali yüksektir. İlk sağlıklı olgun ve yumurtlamanın ilk adetten bir yıl sonra gerçekleşme ihtimali yüksektir. Erkeklerde cinsel gelişimde beklenen, ergenlik büyüme atağının 2 yıl sonrasında ilk boşalmanın gerçekleşmesidir. İlk meni sıvısında sperm bulunmaz, sperm sayısı ve kalitesi giderek artmaktadır. Tüm bu bilgiler bireysel farklılıklara göre değişkenlik gösterebilmektedir (Smith ve ark., 2015).

1.1.2.4. Sosyal Gelişim

Dünyaya geliş ile birlikte bebek kendini sosyal çevresi içinde bulur. Yaşamın ilk döneminde bebeğin sosyal çevresi ebeveynlerinden ibarettir. Bebeğin büyümesi ile sosyal çevresi de genişler ve değişir (Balaban, 2023). Yaşam boyu değişim gösteren sosyal çevre, ergenlik döneminde arkadaşların öne çıkması olarak şekillenir. Ergenler, kendi cinsiyetinden arkadaş edinmeyi ve grup etkinlikleri yapmayı tercih eder. Bulunduğu arkadaş grupları bireyin giyimini ve ilgi alanlarında belirleyici olur (Derman, 2008).

Çocukluktan yetişkinliğe geçişin yaşandığı bu dönemde bireyler yetişkin rollerini deneyimlemek ve yetişkinlerin sahip olduğu ayrıcalıklara sahip olmak isterler ancak ebeveynler bu ayrıcalıkları sağlama konusunda isteksiz davranmaktadırlar (Kaya ve ark., 2021). Aile içinde olağan konular ile ilgili sıklıkla ortaya çıkabilecek

çatışmalar ergenler için önemsiz olabilir. Anne ve baba yaşanan tartışmaları önemli bir stres kaynağı olarak deneyimler ve tartışmaların anne-baba üzerindeki etkisi daha uzun sürer (Steinberg, 2001). Yaşanan tartışmalar anne-baba ve ergenin birbirlerini anlama süreçlerine göre azalma gösterir (Larson ve Richards, 1991). Ailelerin çoğunda ergenlikte başlayan bu çatışmalar, aile ile ergen arasında yeni ve daha kalıcı bir ilişki kurulmasıyla sonuçlanır. Sınırlar konusunda kararlı, açık, destekleyici ve sıcak ebeveynlerin çocuklarında çatışmalar daha hızlı çözüme kavuşur (Steinberg ve Morris, 2001).

1.1.2.5. Duygusal Gelişim

Duygu, karmaşık ve çok bileşenli yapıda kişiyi harekete hazırlayan durumdur (Smith ve ark., 2015). Ergenlerin bu dönemde duygusal duyarlılığın daha fazladır; daha kolay öfkelenir, hırçınlaşır, karamsar, saldırgan, sıkılgan, dalgın, alıngan, hızlı şekilde üzülür, hızlı şekilde mutlu olan bireylere dönüşürler (Bakırcıoğlu, 2015). Bu dönemde strese ve duygulara hassasiyet gelişmesinin sebebi yaşanan bilişsel değişim, stres faktörlerine ek olarak artan cinsellik ve saldırganlık dürtülerini kontrol etmede güçlük olduğu söylenebilir (Larson ve Asmussen, 1991; Bakırcıoğlu, 2015).

1.1.3. Ergenlik Döneminin Önemi

Gelişim ve değişimlerin bireylere yeni deneyimler kazandırdığı bu dönemde ergenler sosyal, akademik ve bireysel uyum sorunları temelinde risk faktörleri ile karşılaşmaktadırlar (Duru ve Arslan, 2014). Burada belirtilen risk kelimesi kişinin zarara uğrama ihtimali olarak tanımlanmaktadır (Demircioğlu ve Yoldaş, 2019). Ergenlik döneminin önemi göz önünde bulundurulduğunda bu dönemdeki bireyin psikolojik iyi oluşunu arttırmaya yönelik çalışmalar da önem kazanmaktadır. Psikolojik iyi oluşun önemli unsurlarından biri olarak psikolojik sağlamlılık, ergenlik dönemindeki bireyin psikolojik sağlığı için kıymetli bir noktadadır (Howel, 2011; Goldstein, Faulkner ve Wekerle, 2013). Bireyin yaşam zorlukları karşısında mücadele

etme kapasitesini işaret eden psikolojik sağlamlılık birçok faktörün etkisi ile yapılır (Bayar ve Doğan, 2023).

Ergenlik dönemi, bireylerin kişilik yapılanma sürecinde önemli bir aşama olarak ele alınmaktadır ve bu dönemde yaşanan deneyimler, kişinin ileriki yaşamında büyük etkilere sahip olabilmektedir. Ergen bireylerin psikolojisi üzerine yürütülen çalışmaların odaklandığı noktalardan biri de ergenlerin psikolojik sağlamlılığıdır. Psikolojik sağlamlık ergen bireyin karşı karşıya kaldığı yaşam sorunları, duygusal sorunlar karşısında koruyucu bir rol göstermektedir (Öz ve Yılmaz, 2009; Goldstein ve ark., 2013). Psikolojik sağlamlılığı yüksek olan birey olumsuz durumlar karşısında mücadele etmeyi sürdürür ve işlevsel başa çıkma becerileri sergiler (Ng, Ang ve Ho, 2012). Literatüre bakıldığında psikolojik sağlamlık ile birlikte sıkça ele alınan kavramlar problem çözme becerisi, duygu düzenleme, stresle başa çıkma olarak görülmektedir (Demir, 2018; Yöndem, Tunç ve Yandı, 2021; Turan, 2021)

Bu faktörlerden biri olarak ebeveyn ile bağlanma ve algılanan ebeveyn tutumlarının bu araştırmada incelenmesi amaçlanmıştır. Bağlanma stili kişinin yaşam zorlukları ile mücadele etmesini sağlayacak duygusal ve bilişsel kapasitesinin gelişmesinde büyük rol oynamaktadır (Howard, 2004; Blomgren, 2016). Yine ebeveyn ile kurulmuş olan bağlanma ilişkisinin niteliği kişinin ebeveynlerine yönelik algısını şekillendirmektedir. Ebeveynlere yönelik olumlu algının yine kişinin iyi oluşunu etkileyen bir faktör olduğu görülmektedir. Olumlu ebeveyn algısı olan bireyler kendilerini daha güvende hissetmekte, olumlu bir benlik algısı sergilemekte, yüksek öz-yeterlilik düzeyi göstermektedir (Arslan, 2018; Kaya ve Öz, 2020; Sayın, 2020). Bu durum olumlu ebeveyn algısının psikolojik sağlamlılık düzeyini etkileyen bir faktör olduğunu düşündürmektedir.

Anne-baba ile çocuk arasındaki ilişki dinamiği, çocuğun diğer insanlara, nesnelere ve genel olarak yaşama yönelik tutumlarını ve davranışlarını şekillendirir. Sağlıklı bir anne baba ve çocuk ilişkisi çocuğun dünyaya ve kendine yönelik gerçekçi ve olumlu bir kavrayış geliştirmesini destekler. Bu olumlu tutum çocuğun yaşamda

karşı karşıya kaldığı problemleri, sorunları daha başarılı bir biçimde yönetebilmesi için gerekli duygusal ve bilişsel kaynakları geliştirmesini sağlar. Literatüre bakıldığında konu ile ilgili yürütülen araştırmalarda ebeveyn bağlanma stili ile psikolojik sağlık arasında ilişki olduğunu tespit edildiği görülmektedir (Atwool, 2006; Sam, 2014; Jenkins, 2016; Özgür, Kozan ve Hayri, 2021; Tang, 2024). Araştırmalar güvenli bağlanma ilişkisi olan bireylerin psikolojik sağlamlılık düzeyinin yüksek olduğunu saptamıştır (Wei, Heppner ve Mallinckrodt, 2003; Hawkins, Howard ve Oyeboode, 2007).

Çocuk ve ebeveyn arasındaki bağlanmanın niteliği çocuğun ebeveynini algılayış biçimini yapılandırmaktadır (Čerešník ve Čerešníková, 2023). Sağlıklı bir çocuk-ebeveyn bağlanması çocuğun ebeveynine yönelik kapsayıcı, empatik, destekleyici, cesaretlendirici, güven duyan bir algı geliştirmesini sağlar. Bu algı kişinin psikolojik iyi oluşunu oldukça büyük ölçüde olumlu yönde etkiler. Yürütülen araştırmalara bakıldığında ebeveynlerine yönelik olumlu algıya sahip olan bireylerin daha düşük düzeylerde psikopatoloji gösterdiği, daha işlevsel problem çözme tutumları sergiledikleri görülmektedir (Hamarta, Baltacı ve Demirbaş, 2010; DeRosa, Musso ve Jacopson, 2013; Pektaş, 2015; Belli, 2018; Tolan ve Aygaz, 2022; Kim, 2022). Bu durum ergenlik dönemindeki bireylerin algılanan ebeveyn tutumu olumlu olan kişilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek olacağını düşündürmektedir.

1.2. Bağlanma

Bağlanma iki birey arasında gerçekleşen duygusal yakınlık ve kişilerin hayatta kalmalarına katkıda bulunan, sosyal ilişkilerde algılanan doyumunu yükselten ve sosyal destek mekanizmasını güçlendiren bir davranıştır (Santrock, 2017; Çetinkaya, 2017). Bağlanma konusu uzun yıllardır, birçok bilim insanı tarafından araştırılmıştır. Canlıların ilk bakım veren ebeveynleri ve çevresinde iletişim kurduğu sosyal çevresi ile ilişkisini anlamlandırmayı amaçlayan çalışmalar ve kuramlar mevcuttur. Bahsedeceğimiz kuramlar bebeklik döneminde bebeğinde çevresi ile kurduğu bağlanma odaklı geliştirilmiştir.

1.2.1. Bağlanma Kuramı

John Bowlby'nin (1973) bağlanma kuramına göre yaşamın ilk yıllarında çocukların ebeveynleri ile arasında kurulan ilişkilerin hayat boyu devam eden ve değişime direnç gösteren örüntülere zemin hazırladığını, yeni doğan bebeğin bu dönemde sadece fiziksel ihtiyaçlarının giderilmesinin yeterli olmadığını, bu ihtiyaçları veren kişinin anne olmasının beklendiğini, yaşamsal gereksinimlerini yerine getiremeyen bebeğin, kendinin bakım verene bağımlı olarak algıladığını, bu ilişkinin bebeğinin duygusal ve zihinsel gelişimine etki ettiğini ifade etmişlerdir. Doğduğunda yeteri kadar süt alabilen, sıcaklık ihtiya ı karşılanabilen, düzenli olarak aynı yüzleri gören çocuğun güvenli bağlanmasını ve ileride psikolojik sağlımlığının artması beklenir (Tüzün ve Sayar, 2006).

Bowlby' in bağlanma kuramında ele alınan yaşamın ilk dönemleri Erik Erikson' un psiko-sosyal gelişim kuramında da ele alınmıştır. Erikson' un gelişim kuramının ilk evresi olarak belirtilen “Temel güvene karşı güvensizlik” evresi, bebeğin yaşamının ilk iki yılında temel ihtiyaçlarının çevreden sağladığını, bu sebeple çevresine bağımlı olduğunu ifade eder. Bebeğin bu ihtiyaçlarının karşılanması durumunda bebeklerin hayata güven duyduğunu, dünyayı sevecen bulduklarını ve diğer insanlardan zarar g remem bakış açısını kazandıklarını, bu ihtiyaçların ihmal edilmesi durumunda temelde güvensizlik duygusunu öğrendiklerini ve hayatlarına yabancılaştıklarını, kendilerine ve çevrelerine olan güvenlerini kaybettiklerini ifade etmiştir (Burger, 2006).

1.2.2. Bağlanma Türleri

Mary Ainsworth, Everett Waters ve arkadaşları bağlanmayı anlayabilmek adına uzun süreli bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada yabancı durum süreci olarak isimlendirdikleri bir araştırma yöntemi geliştirmişlerdir. Bu araştırmaya “Yabancı Ortam Deneyi” adını vermişlerdir. Araştırmada  ocuklar anneleri ile birlikte oyuncakların olduğu bir odaya girerler ve ilk olarak anneleri yanlarında iken odadaki

oyuncaklar ile oynarlar. Daha sonra anne odadan ayrılır, devamında oyun odasına bir yabancı girer. Anne yabancıya odaya girmesinden kısa bir süre sonra odaya döner ancak sonra tekrar ayrılır. Çocukların büyük bir kısmı annenin odadan ilk ayrılışında ağlamışlardır. Araştırmacılara göre önemli olan bebeklerin annenin ilk ayrılışına verilen tepkiden daha çok anne döndüğünde verilen tepkidir. Anne ve bebeğin kavuşma anının, ilişkilerindeki bağın niteliğini ortaya koyar (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 1979).

1.2.2.1. Güvenli Bağlanma

Araştırmada annesi yanındayken mutlu bir şekilde oyuncaklarla ilgilenen, annesi odadan çıktığında ağlayabilen ancak kavuşma anında mutluluk tepkileri gösteren çocuklar güvenli bağlanan grupta yer almıştır. Bu çocuklar anneleri geldiğinde ağlamaya devam edebilir, bu ağlamanın annesi ile fiziksel olarak temas ettikten kısa sürede durması beklenir (Ainsworth, Blehar, Waters ve Wall, 2015). Bebeklik döneminde güvenli bağlanma gerçekleştirenlerin özgüvenli, duygu düzenleme becerisi yüksek, akademik başarısı yüksek, sosyal ilişkilerinde ortaya gelebilecek problemlerle işlevli şekilde baş edebilen bireyler olması beklenir (Güvender ve Demirci, 2016).

1.2.2.2. Güvensiz/Kaçınan Bağlanma

Güvensiz kaçınan bağlanma grubuna dahil olan bebekler, anneleri odadan ayrıldığından bundan rahat olabilirler ya da olmayabilirler. İkisini birleştiren kısım anneleri odaya girdiğinde bu bebeklerin annelerine tepki vermemesi, görmezden gelmeleridir (Van der Kolk, 2021). Bu bebekler annelerinden uzaklaşabilir ya da annenin odaya girdiğinde yaptığı iletişim kurma davranışlarını yok sayabilir (Waters ve Wall, 1978; Trawick, S., 2017). Yok sayma davranışının varlığı, çocuğun etkilenmediği anlamına gelmemektedir, ölçümlerde bu çocukların ebeveynleri ile karşılaştıklarında kalp atış hızlarının yükseldiği tespit edilmiştir. Bu çocukların annelerinin davranışları incelendiğinde annelerin çocukları ile ilgilenmekten,

dokunmaktan, kucaklarına almaktan hoşnut olmadıklarını, yüz ifadelerini ve seslerini kullanmadıkları görülmüştür (Van der Kolk, 2021).

Kaçınan bağlanma geliştirmiş bireyler, gerçek aşkın asla bulunmayacağına dair negatif bakış açısı geliştirirler. Davranışlarını savunmacı güdüyle gerçekleştirir, ilişkilerinde temkinli olarak ilerler (Hazan ve Shaver, 1994).

1.2.2.3. Güvensiz/Kararsız Bağlanma

Güvensiz kararsız bağlanmış bebekler anne odaya girdiğinde kuvvetli huzursuzluk ile öfkeli reddetme arasında gidip gelebilir, ilk tepki olarak anneye yapışabilir daha sonra anneyi uzaklaştırabilir (Trawick, 2017). Yabancı ortam araştırmasındaki katılımcı bebeklerin birçoğu ilk aşamada anneye kaygılı şekilde yapışır ve oyuncaklar ile ilgilenmezler, anne odadan çıktığında şiddetli şekilde ağlar, anne geri dönüp onları sakinleştirmeye çalıştıklarında bakım vereni kendilerinden uzaklaştırırlar. Bu çocukları bu davranışları sergilemediklerinde kimsenin onlarla ilgilenmeyeceğini düşünürler (Van der Kolk, 2021).

Kararsız bağlanan kişiler ilerleyen yıllarda romantik ilişkiler kurmayı isterler ancak reddedilmekten korkarlar. Bu sebeple sıklıkla romantik ilişki başlatma eğilimindedirler. Bu kişiler partnerlerine daha az güvenmekte ve partnerleri tarafından onaylanmadıklarını düşünmektedirler (Collins ve Read, 1990).

1.2.2.4. Güvensiz/Dağınık Bağlanma

Bu bağlanmaya sahip bebekler, bakım verenleri oyun odasına döndüğünde şaşkınlık tepkileri göstermişlerdir. İlk aşama güvensiz kararsız bağlanmaya sahip bebek tepkileri verseler bile burada ayırıcı olan dağınık bağlanan bebeklerin, şaşkınlık ve korku tepkilerinin çok daha kuvvetli olmasıdır (Santrock, 2017). Çocukların bu tepkilerinin kaynağını annelerin hem hayatta kalma hem korkularının kaynağı olmasıdır. Çocukların geliştirdiği bu bağlanma şekli ilerleyen süreçte kimin güvenli olup olmadığına karar vermede ikilem yaşatmaya devam edebilir ve bu kişiler

yabacılara yoğun sevgi ya da tamamen güvensizlik davranışları sergileyebilirler (Van der Kolk, 2021).

1.2.3. Bağlanma Araştırmaları

Harry Harlow' un 1958 yılında yürüttüğü maymun deneyi bağlanma üzerine yapılan çalışmalardan biridir. Harlow yeni doğan maymunları iki gruba ayırmış, bulundukları mekâna metalden ve kumaştan yapılmış iki vekil anne bırakmıştır. Bir grubu metal malzemeden yapılmış anneler beslemiş, diğer grubu kumaş malzemeden yapılan anneler besleyerek maymunlar 6 ay süre ile büyütülmüştür. İki grup gözlemlendiğinde maymunların hangi annenin beslediği fark etmeksizin kumaştan elde edilen anne ile daha çok vakit geçirdikleri gözlemlenmiştir. Harlow iki gruptaki maymunların da korku tepkilerini ölçmüş, kumaş anne tarafından beslenen maymunlar vekil annelerine koşarken, metal anne tarafından beslenen maymunların bu tepkiyi vermediğini saptamıştır (Harlow, 1958). Bu araştırma annenin fiziksel sıcaklığının ve sağladığı rahatlığın çocuğun bağlanma sürecini etkilediğini ortaya koymuştur (Santrock, 2017).

Brown ve Wright'ın ergenlerle yaptığı çalışmada katılımcılar iki grup halinde incelenmiş psikopatolojik tanısı bulunmayan örneklemin % 73,3'ünün güvenli bağlandığını, mevcut psikopatoloji tanısı bulunan deney grubunun ise % 13'ünün güvenli bağlandıklarını saptamışlardır (Akt:Sayar ve Tüzün, 2006). Bu araştırma bize göstermektedir ki çocukluk çağı bağlanma stillerinin ergenlik dönemine etkisi mevcuttur.

1.2.4. Ergenlik Döneminde Bağlanma

Ergenlik döneminde bağlanma süreci, bebeklik ve çocukluk dönemlerinden farklı ilerler. Bu yıllar bağlanma açısından bir geçiş dönemidir (Karakuş, 2012). Ergenin bağlanma figürleri sadece ebeveynleriyle oluşmakla kalmaz, aynı zamanda yakın arkadaşlarını, romantik partnerini, öğretmenini ve diğer yakın çevresini dahil

edebilir. Önceleri genellikle arkadaşlarına daha fazla bağlanan ergen, süreç içinde hangi durum ve ihtiyaca yönelik kimlere bağlanacağı konusunda seçici olma yeteneğini geliştirir ve bu konudaki farkındalığı artma eğilimindedir (Çetinkaya, 2017).

Ergenlik döneminde bağlanma davranışı bebeklik dönemine göre daha az görülür, bunun sebebi bireyin yeterliliklerinin artmasıdır. Ergenlik döneminde gelinceye dek ebeveynleri ile kurmuş oldukları güvenli bağlanma, bireyin dönem içinde çıkacak problemler ile baş etmesini etkiler (Allen ve Land, 1999).

Araştırmalar, romantik ilişkisi olan ergenlerin bağlanma figürü olarak öncelikle romantik partnerlerini seçtiklerini, devamında ise sırasıyla annelerini, babalarını, kardeşlerini ve en iyi arkadaşlarını tercih ettiklerini göstermektedir (Trinke ve Bartholomew, 1997). Bağlanmanın romantik partner ve arkadaşlara yönelmiş olması ebeveyn-çocuk bağlanma sürecinin son bulduğu anlamına gelmez (Allen ve Land, 1999). Ergenlikte bağlanma süreçlerinin fiziksel yakınlıktan ziyade, ihtiyaç halinde bağlanma figürü ile deneyimlenen duyguları, korku ve kaygıları paylaşmak üzerinden oluştuğu söylenebilir (Damarlı, 2006).

1.3. Psikolojik Sağlamlık

İnsan yavrusu dünyaya gelişiyle birlikte olumlu ya da olumsuz yaşam deneyimleri ile karşı karşıya gelebilmektedir. İnsan hayatına derinden etki eden pek çok olumsuz hayat tecrübesi (ölüm, işsizlik, ayrılık, yoksulluk, hastalık, doğal afetler, savaş vb.) vardır. Bireyin gelişim süresince bu yaşam deneyimlerine verdiği tepkiler çeşitlidir ancak genellikle olumsuz yaşam koşullarının insanlarda negatif duygulara neden olma eğiliminde olduğu bilinmektedir (Doğan, 2015; Sezgin, 2016). Bu bağlamda, psikoloji biliminde insanların zorlu yaşam koşulları ve karşılaştıkları olumsuz durumlarla nasıl başa çıkabileceklerine dair incelemeler yapılmaktadır (Sezgin, 2016).

1.3.1. Psikolojik Sağlamlık Kavramı

Pozitif psikoloji kişilerin olumsuz yaşam deneyimlerine verdikleri tepkileri, psikolojik zeminde değerlendirilen baş etme becerilerini psikolojik sağlamlık kavramı ile açıklamıştır (Doğan, 2015). Latince “resilire” kelime kökünden gelen psikolojik sağlamlık kavramı esneklik, elastik olmak anlamlarına gelmektedir (Öz, Bahadır ve Yılmaz, 2009). Amerikan Psikoloji Derneği (APA), psikolojik sağlamlığı, aile ve ilişki sorunları, zorluklar, tehditler, travmalar gibi yoğun stres kaynakları ve ciddi sağlık problemleri gibi stres durumlarıyla karşılaşıldığında sergilenen iyi bir uyum süreci olarak tanımlamaktadır (APA, 2019). Selçuk (2024) psikolojik sağlamlığı, yaşam döngüsü içinde alınan darbelerde, yarayı tedavi edecek, belirsizliğe ve yeniden darbe alma ihtimaline rağmen, yola devam etmeyi sağlayan donanım olarak açıklamıştır.

1.3.2. Psikolojik Sağlamlığın Tarihçesi

Werner'in 1955 yılında, Hawaii yerlileri ile yaptığı boylamsal çalışma, psikolojik sağlamlık araştırmaları bakımından büyük bir öneme sahiptir. Araştırmacı, Kauai adasında yaşayan katılımcıları, ergenliklerinin son dönemlerinden orta yaşa kadar gözlemlemiş ve bu çalışmasının sonucunda "Zorlukları Aşmak" adını verdiği bir kitap yazmıştır. Werner'in araştırmasına, Kauai adasında dünyaya gelmiş 505 birey katılmıştır. Katılımcıların, yaklaşık yarısı yoksul ailelerden gelmekte olup, büyük bir kısmı, şeker fabrikalarında çalışarak geçimini sağlayan ebeveynlerin çocuklarıdır. Şeker kamışı endüstrisinin sürekli kötüleşmesi nedeniyle bu çocuklar, daha fazla yoksullaşma endişesiyle büyümüşlerdir. Evlerinde alkolizm, öfke ve taciz gibi diğer olumsuzluklar da mevcuttur. Werner, bu çocukların "kurban" kuramına göre yirmili yaşlarına ulaştıklarında suç ve işsizlik batağına sürükleneceklerini öngörmektedir. Ancak, şaşırtıcı bir şekilde, bu çocukların üçte biri asla bu batağa batmamış, okullarında başarılı olmuş ve geleceklerine umutla bakmıştır. Werner'ı en çok şaşırtan şey, olumsuz koşullara rağmen bu kişilerin kendini toparlamış olmasıdır. Katılımcıların yarısında, ergenlik döneminde küçük suçlar işledikleri görülmüştür. Ancak, 30'lu yaşlarına geldiklerinde, bu grup içinde suç kaydı bulunanların oranı

oldukça düşüktür. Çoğu, zorluklarla başa çıkmış ve kendileriyle ilgili ilerleme kaydetmiştir. Sağlamlık araştırmasının en dikkat çekici sonuçlarından biri, kötü bir başlangıcın otomatik olarak kötü bir sonuçla sonuçlanmadığını göstermesidir. Bu araştırma, çocukluk döneminde kötü muamele görenlerin, yetişkinlikte aynı davranışları sergileme efsanesini yıkmıştır (Özer, 2013).

Psikolojik sağlamlık kavramı, öncelikle Amerika'da ortaya çıkmış ve 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra Horatio Alger' in edebi çalışmalarında temellendirilmiştir. Alger' in eserlerinde, yoksul ve evsiz kişilerin, güçlü bir irade ve azim ile zorluklarla baş edebildikleri konusu işlenmiştir (Tarter ve Vanyukov'dan [1999] akt: Özer, 2013).

1.3.3. Psikolojik Sağlamlık ve Ergenlik

Ergenlik döneminde bireyin fizyolojik ve psikolojik hızlı değişimler yaşadığından bahsetmiştik. Bu değişimler kişiyi hayatında, olumsuz olaylar yaşanmasa dahi psikolojik olarak savunmasız ve incinebilir hale getirebilir. Ergenlik döneminde psikolojik sağlamlık, kişinin zor durumlarla karşılaştığında dayanıklı olması, pes etmek yerine yüksek motivasyonla çabalamaya devam etmesi, başarısız deneyimlerinden ders çıkarması gibi özellikleri içeren bir kavramdır (Turgut ve Eraslan Ç., 2017). Psikolojik sağlamlılığın yapılanmasında birçok faktör rol oynamaktadır. Bu faktörlerden en önemlilerinden bir tanesi de kişinin ebeveyni ile olan ilişkisidir (Karreman ve Vingerhoets, 2012; Darling Rasmussen ve ark., 2019).

1.3.3.1. Ergenlik Döneminde Psikolojik Sağlamlığın Önemi

İçinde bulunduğumuz dünyada çocukların gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek doğal afetler, savaşlar, salgın hastalıklar gibi çeşitli olumsuz yaşam olayları mevcuttur. Birleşmiş Milletler her yıl milyonlarca çocuğun taciz, afetler ve çatışmalar gibi birçok olumsuz yaşam deneyimlerine maruz kaldığını ve bu deneyimler ile baş etmek için hazırlıklı olmadıklarını vurgulamıştır. Devletler ve bilim

dünyası insan yaşamında meydana gelen olumsuz yaşam deneyimleri ve risklerle başa çıkabilme becerisi olan “sağlamlık” kavramı ile çalışmaktadırlar (Masten, 2014).

Ergenlik döneminde psikolojik sağlamlık, zorluklarla mücadele etme, esneklik, saldırganlık ve şiddet davranışlarını azaltma gibi alanlarda etkilidir (Hunter ve Chandler, 1999). Psikolojik sağlamlığın bireyin ruh sağlığı ve davranışlarında olumlu etkisi olduğuna dair pek çok araştırma vardır. Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlıklarını ve sağlamlığı etkileyen faktörlerin araştırılması, önleyici ve müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi noktasında önem kazanmaktadır (Balaban, 2023).

1.3.3.2. Ergenlikte Psikolojik Sağlamlık: Risk Faktörleri

Risk faktörleri konusunda yapılan erken araştırmalarda araştırmacılar, kişilerin yaşamlarını etkileyen ve daha sonra olumsuz sonuçlara neden olan tek bir risk etkenine odaklanmışlardır. Buna karşın, risk faktörlerinin daha çok eş zamanlı ve kümülatif olarak ilerlediğini söylemek mümkündür. Bu hususu göz önünde bulundurduğumuzda bir bireyin yaşamındaki psikolojik bütünlüğüne tehdit oluşturan, stresli olaylar ve zararlı çevresel etkiler risk faktörleri olarak tanımlanabilir (Masten ve Reed, 2002). Devam sürede araştırmalar bireyin yaşam işleyişini bozabilecek birçok faktörün bir arada bulunduğunu ve bu faktörlerin, uyumlu bir şekilde sağlıklı bir şekilde yaşam sürdürmeye engel olduğu sonucuna ulaşmışlardır (Bonanna, Galea, Bucciarelli ve Vlahov, 2007). Daha sonra yapılan araştırmalar, bu faktörlerin psikolojik sağlamlığı nasıl ve ne ölçüde etkilediğini anlamaya konusuna yönelmiştir (Kararımak [2006] Akt:Toprak, 2014).

Masten ve Reed’ e göre psikolojik sağlamlık yalnızca bireyin belirli bir risk veya zorlukla karşılaştığında ele alınabilir. Örneğin bir ergen; ebeveyn boşanması, yoksulluk, sınıfta kalma, şehir ve okul değişikliği, yakın çevresinde yaşanan bir kayıp, doğal afetler, romantik partnerden ayrılma gibi psikolojik bütünlüğü tehdit eden deneyimler yaşamamışsa ve ego bütünlüğünü önemli ölçüde koruyabilmişse bu ergenin için psikolojik olarak sağlam olduğu kabul edilebilir. Hayat akışında olumsuz

yaşam deneyimlerine maruz kalmayan ergenler için “normal, uyumlu, yeterli” gibi tanımlamalar kullanılabilir ancak bu bireyler için “psikolojik sağlamlık” tan bahsedilemez (Masten ve Reed, 2002).

Alan dizin incelendiğinde bugüne kadar ergenlik dönemi risk faktörlerini saptamak için birçok araştırma yapıldığı görülmüştür. Gizir (2007) bu faktörleri;

- Prematüre doğum, doğum sırasında gerçekleşen komplikasyonlar (Masten, Neeman ve Andenas, 1994; Bradley, Whiteside, Mundfrom, Casey, Kelleher ve Pope, 1994).
- Kronik hastalıklar (Bolig ve Weedle, 1988; McCubbin ve ark., 2002; Nakashima ve Canda, 2005).
- Olumsuz yaşam deneyimleri (Masten, Morison, Pellegrini ve Tellegen, 1990; Tiet ve ark., 1998; Masten ve ark., 1999),
- Anne ya da babanın hastalığı ya da psikopatolojisi (Kumpfer ve Barye, 2004; Pilowsky, Zybert ve Vlahov, 2004).
- Anne babanın ayrılması, boşanması, kaybı veya tek ebeveynin yanında yaşamak (Lin, Sandler, Ayers, Wolchik ve Luecken, 2004; Tebes, Irish, Vasquez ve Perkins, 2004; Chen ve George, 2005; Greeff ve Ritman, 2005).
- Sosyo-ekonomik statünün düşük olması, maddi zorluklar ve yoksulluk (Werner ve Smith, 1992; Buckner, Mezzacappa ve Beardslee, 2003; Schoon, Parsons ve Sacker, 2004).
- Çocuk ihmali ve istismarı (Wilcox, Richards ve O’Keeffe, 2004; Lansford, Malone, Stevens, Dodge, Bates ve Pettit, 2006).
- Devletler arası çatışma ve doğal afetler gibi toplumsal travmalar (Goodman, 2004).
- Toplumsal şiddet ve aile içinde yaşanan problemler (Criss ve ark., 2002; O’Donnell, Schwab- Ston ve Mueeed, 2002) şeklinde sınıflandırmıştır.

1.3.3.3. Ergenlikte Psikolojik Sağlamlık: Koruyucu Faktörler

Olumsuz yaşam deneyimleri yaşayan ya da strese maruz kalan bazı çocuk ve ergenler bu durumlara dayanıklıdır ve diğerlerine göre daha iyi baş edebilirler; ancak bazıları yaşanan olaylardan olumsuz yönde daha çok etkilenip, daha derin yara alabilirler. Bu durumda odaklanması gereken konu bazılarının olumsuz yaşam deneyimlerinden ve stresten daha fazla etkilenirken, diğer grubun aynı durum ve olaylarla daha kolay uyum sağlayabildiği ve baş edebildiğidir (Murray, 2003).

Psikolojik sağlamlık kavramı, kişinin yaşamın olumsuz etkilerine karşı bireyi koruyan bir kişilik özelliği değil, sahip olunan niteliklerin bir sonucu olarak görülmektedir (Toprak, 2004). Psikolojik sağlamlığı güçlendiren koruyucu faktörler ise, riskli durumlara maruz kalmanın olumsuz etkilerini azaltmaya yardımcı olan ve kişinin gelişimsel ihtiyaçlarını gidermesini sağlayan değişkenler olarak tanımlanabilir (Mangnam, McGrath, Reid ve Stewart [1999], Akt:Terzi, 2006). Koruyucu faktörler, risk ya da stresin etkisini hafifletir, azaltır ya da tamamen yok eder, kişinin yeterliliğini artırır, yaşama sağlıklı uyumunu sağlar (Masten, 1994).

Alan dizin incelendiğinde ergenlik döneminde psikolojik sağlamlığı koruyan faktörlerin

- Zekâ (Werner ve Smith, 1992; Kandel ve ark., 1988; Masten ve ark., 1999).
- Uyumlu mizaç özellikleri (Wyman, Cowen, Work ve Parker, 1991; Werner ve Smith, 1992; Gordon ve Song, 1994; Smith ve Prior, 1995).
- İç kontrol odağının bulunması (Luthar, 1991; Luthar ve Zigler, 1991; Cowen ve ark., 1992; Werner ve Smith, 1992; Cowen, Wyman, Fagen ve Work, 1999).
- Öz farkındalık (Werner ve Smith, 1992; Masten, 1994; Masten ve ark., 1999; Mandleco ve Peery, 2000; Olsson, Bond, Burns, Vella-Brodrick ve Sawyer, 2003).

- Özerklik (Benard, 1991, 1993; Gordon ve Song, 1994; Martinek ve Hellison, 1997).
- Etkin problem çözme yeteneği (Werner ve Smith, 1992; Benard, 1991; Luthar, 1991).
- İyimserlik ve umut (Martinek ve Hellison, 1997; Kumpfer, 1999).
- Sosyal yeterlik (Benard, 1991; Luthar, 1991; Chen, Li, Li, Li ve Liu, 2000).
- Bilişsel ve akademik yetenek ve becerilerinin yüksek olması (Kandel ve ark., 1988; Mandelco ve Peery, 2000) şeklinde öne çıktığı görülmüştür (Gizir, 2007).

1.4. Ebeveynlik Tutumları

İnsan yaşamının her alanında karşımıza çıkan bireysel farklılıklar konusu, kişilerin çocuk ve çocuk yetiştirme amaçları üzerine olan inançları gibi faktörlerden etkilenecek genel ebeveynlik tutumlarında farklılıklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ebeveynlik tutumu iletişim, sıcaklık, anne babanın çocuğun gelişmiş davranışlarına dair beklentilerinin yanında çocuk üzerinde uyguladıkları kontrolün ölçüsünü kapsayan çocuğun sosyalleştirilmesine ilişkin genel bir yaklaşımdır (Trawick, 2017).

Diana Baumrind 1968 yılında yaptığı çalışmasında, çocuk büyütmeye ebeveynlerin ilkelerini temele alarak ebeveynlik tutumlarını kategorize etmiştir. Bu tutumlar; demokratik ebeveyn tutumu, otoriter ebeveyn tutumu, aşırı hoş görülü ebeveyn tutumu ve aşırı serbest- ilgisiz ebeveyn tutumu olarak öne çıkmıştır (Trawick, 2017).

1.4.1. Demokratik Ebeveyn Tutumu

Demokratik tutuma sahip anne babalar, çocuklarına karşı destekleyici ve içten olarak nitelendirebilir. Çocukları ile fikir ayrılığı yaşadıklarında ya da istenmeyen davranışlarla karşılaştıklarında daha çocuklarının fikirlerini onlarla paylaşmalarını ve düşüncelerini ifade etmelerini desteklerler. Bunun yanında çocuğa uygulanacak

kurallar ve cezalar ile ilgili tutarlı davranır ve yetişkin olarak sağlıklı bir otorite sağlar. Bu tutumdaki anne babalar makul ölçüde kontrolcüdür (Trawick, 2017).

Literatür incelendiğinde demokratik ebeveyn tutumunun çocuk üzerinde olumlu sonuçlar verdiğine dair araştırmaların mevcut olduğu görülmüştür. Steinberg ve arkadaşlarının 1992 yılında yaptıkları boylamsal araştırmada ebeveynlerini demokratik olarak algılan ergenlerin demokratik olarak algılamayan ergenlere göre akademik başarılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ülkemizde 2019 yılında yapılan bir araştırma annenin demokratik tutum ile çocuğun sağlıklı gelişimini destekleyen öz-düzenleyici ve kontrol-davranış becerilerinin doğru orantılı olduğunu ölçmüştür (Uykan ve Akkaynak, 2019).

Demokratik anne baba ile büyüyen çocuklar, bilişsel, duygusal ve sosyal konularda beceriklidirler. Akran ilişkilerinde uyumludurlar ve öğretmenleri ile iyi anlaşır ve iş birliğine açıktırlar. Tüm bunların yanında bağımsızlık sınırlarını da korurlar (Trawick, 2007).

1.4.2. Otoriter Ebeveyn Tutumu

Otoriter ebeveynler, çocukların isteklerini dile getirmesine ya da bu konuları tartışmasına çok az izin verirler, genelde aşırı kontrollüdürler ve ebeveyn çocuk ilişkisinin daha düşük düzeyde sıcak olduğu görülür (Trawick, 2017). Çocuğa karşı keskin, soğuk ve sert tavırlıdırlar, sevgilerini kendilerinin uygun gördüğü zamanlarda hissettirirler, iletişimler yetersizdir, fazlaca katı kural koyarlar, sık sık cezalandırırlar (Güenalp, 2007).

Otoriter aileler genel özellikleri itibariyle;

- Çocukların koşulsuz kabullenmesini ve verilen emirlerin itiraz edilmeden yerine getirilmesini beklerler.
- Çocukları ile olan ilişkilerinden içten ve cana yakın olmak istemez, yaşanan problemleri çocuğun bakış açısından ziyade kendi değerleri üzerinden değerlendirirler.

- Çocukları ile olan ilişkilerinin mesafeli olmasını beklerler.
- Çocuklar ile ilgili alınacak kararlarda çocuğa yeterince söz hakkı vermezler.
- Çocukların beğeni ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmazlar.
- Çocuğa rahatça tercih hakkı sunmazlar.
- Sonuca gelindiğinde çocuk hakkındaki kararları kendileri verirler (Güngör [2002], Akt:Güenalp, 2007).

Bu tutumun oluşturduğu aile yapısında otoriteye uyum sağlayan duygu ve düşünceler değer görmektedir. Ebeveynin onaylamadığı duygu ve düşünceler değersizdir. Anne babası, otoriter tutumda olan çocuk, kendi duygu ve düşüncelerine güvenmeyi öğrenemez ve önemli olanın otorite olan ebeveyni tatmin etme olduğuna inanır. Ebeveynin beklentilerine uygun şekilde algı, düşünce ve duygularını değiştirme eğilimde olur. Çocuk içi boş, dıştan kontrol edilen birey olma yolundadır (Cüceloğlu, 2021).

Ketsetzis, Ryan ve Adams, 1998 yılında yürüttükleri bir araştırmada, akademik başarısının yüksek olması için baskı uygulanan çocukların, benlik saygılarının daha düşük olduğunu, kaygı seviyelerinin daha yüksek olduğunu ölçmüşlerdir. Katılımcıların akademik başarıları otorite uygulayan ebeveynlerin talebi gibi yüksek çıkmıştır. Bu araştırma çocukların otoriteye uyum sağladıkları ancak duygusal gelişim ihtiyaçlarının karşılanmadığı görüşünü desteklemektedir.

Otoriter ebeveyne sahip çocuklar, genel olarak daha bağımlı, akran ilişkilerinde zayıf, itaatkâr ve saldırgan davranışlar göstermeye eğilimlidirler ve ikili yakın ilişkilerinde şüpheli yaklaşabilirler (Trawick, 2007).

1.4.3. Aşırı Hoş Görülü Ebeveyn Tutumu

Aşırı hoş görü tutumu sergileyen anne babalar, çocukları ile çok fazla sıcak ilişki geliştirirler. Çocukları sözlerini esirgememeleri gerektiği konusunda yüreklendirirler.

Çocuğa gerekli kuralları koyamazlar, sınırsız özgürlüğün olduğı bir ortam oluşturmak için çaba gösterirler. Çocuklara sosyal sorumlulukları ve olgunlarının gelişmesi gerektiğı konusunda eğici olmazlar (Baumrind, 1968). Aşırı hoş görölü ebeveynler, çocukların taleplerini daima gerçekleştiren kişilerdir (Günel, 2007). Bunların bir sonucu olarak çocuklar davranışlarını kontrol etmeyi öğrenemezler ve hep kendi kararlarının uygulanmasını beklerler (Yavuzer, 2003).

Saldırgan ve suç davranışı sergileyen çocukların aileleri ile yapılan bir araştırma, bu davranışları sergileyen çocukların ailelerinin, çocukların davranışlarını yeterli miktarda denetleme konusunda yetersiz olduklarını belirtmiştir. Suç davranışı sergileyen çocukların bir kısmının evlerinde belli kurallar yoktur. Çocuklar kendilerinde beklenenleri anlamlandıramamıştır. Davranım problemi gösteren çocuklar ebeveynlerini kural koyma konusundan yetersiz bireyler olarak algılamışlardır (Ekşi, 1990).

Bu tutum ile büyüyen çocuklar bilişsel ve sosyal anlamda daha az yeterlidir. Daha çok çevreye bağımlıdırlar ve sorumluluklarını daha az yerine getirirler. Okul kurallarına uyum ve öz deneyim konularında problem yaşarlar (Milevsky, Schlechter, Netter ve Keehn, 2007).

1.4.4. Aşırı Serbest/ İlgisiz Ebeveyn Tutumu

Bu tutumu sergileyen anne babalar, çoğunlukla daha sıcak ancak ilgisizdirler. Çocuğun ilgi ihtiyacına ve taleplerine daha az hassaslardır. Çocuğun davranışını şekillendirme ve çocuk üzerinde kontrolü sağlama konusunda çaba göstermezler (Baumrind, 1968).

Bu kategoride olan ebeveynlerin, ebeveynlik rollerini içselleştirmedikleri, çocuklara karşı gereken ilgiyi sağlamadıkları görölür. Çocuğun ihtiyaçlarından ziyade kendi ihtiyaçlarını önemserler. Çocuğa ihmale varabilecek düzeyde ilgisiz kalabilirler. Evin içinde net kurallar yoktur ve ebeveynlik davranışlarında tutarlılık sergilemezler.

Çocuğun gelişimi ve uygun yetiştirilmesi ile ilgili bilgileri yoktur ve bu konuları öğrenmek için istekli de değildirler (Akgün, 2020).

Bu tutum ile büyüyen çocukların birçoğunun sosyal ve bilişsel konularda daha yetersiz kaldıkları, öz denetim ile ilgili problem yaşadıkları, okula uyum gösterme konusunda zorlandıkları bilinmektedir (Trawick, 2017).

1.4.5. Ebeveynlik Tutumlarının Ergenlik Dönemine Etkisi

Ergenlik dönemi, bireyin yaşamında önemli bir dönüm noktasıdır, bu dönemde çocuklar, birçok sosyal, duygusal ve fiziksel değişim yaşarlar (Erikson, 1968). Bu değişimlerin yönetilmesinde ebeveynlerin tutumlarının büyük bir rol aldığı bilinmektedir (Steinberg, 2001). Anne babanın sergilediği tutumlar, çocukların gelişiminde kritik bir rol oynar (Baumrind, 1971). Ergenlik döneminde, gençlerin kimliklerini keşfetme, bağımsızlık kazanma ve sosyal ilişkileri yapılandırma gibi önemli görevlerle baş etmek zorunda kaldığı bilinmektedir. Bu süreçte, ebeveynlerin tutumları gençlerin bu görevlerle başa etme becerilerini etkileyebilir (Erikson, 1968).

Araştırmalar, destekleyici, sıcak ve anlayışlı ebeveyn tutumlarının ergenlerin duygusal iyilik hali, özsaygı ve genel psikolojik iyilik hali üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Ergenler, ebeveynlerinin kendilerini anladığını ve desteklediğini hissettiklerinde, zorluklarla daha iyi başa çıkma eğilimindedirler (Lamborn, Mounts, Steinberg ve Dornbusch, 1991).

Öte yandan, eleştirel, baskıcı veya duygusal olarak uzak ebeveyn tutumları, gençlerde düşük özsaygı, duygusal sorunlar ve davranışsal problemler gibi olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilmiştir. Bu tür tutumlar, gençlerin kimlik gelişimi ve sağlıklı sosyal ilişkiler kurma becerilerini olumsuz yönde etkileyebilir (Steinberg, Mounts, Lamborn ve Dornbusch, 1991).

Ebeveyn tutumlarının ergenlik dönemine etkisi oldukça önemlidir. Olumlu ve destekleyici bir ebeveynlik tarzı, gençlerin duygusal ve sosyal iyilik hali üzerinde olumlu bir etkiye sahipken, olumsuz ve baskıcı tutumlar ise olumsuz sonuçlara yol

açabilir. Bu nedenle, ebeveynlerin ergenlik döneminde gençlerine sağladıkları destek ve rehberlik, gençlerin sağlıklı bir şekilde gelişmesi için hayati öneme sahiptir (Steinberg, 2001).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde ergen bireylerde ebeveyn bağlanma stilleri, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yürütülen bu çalışmanın metodolojik bilgisine yer verilmiştir. Bu kapsamda, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları ve veri analizinde kullanılan yöntemler açıklanmıştır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmanın konusu ergen bireylerde ebeveyn bağlanma stilleri, algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma modeli betimsel, kesitsel ve ilişkisel tarama modelinde bir araştırmadır. İlişkisel tarama modeli en az iki değişken arasındaki ilişkileri ve bu ilişkilerin derecesini incelemeyi amaçlayan araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk ve ark., 2014). Kesitsel araştırma, belirli bir anda farklı değişkenler arasındaki ilişkiyi inceleyen ve bu kesitlerden elde edilen verileri analiz eden bir yöntemdir. Bu yöntem, genellemeler yapma imkânı sunar ve çeşitli disiplinlerde kullanılır. Betimsel araştırma, bir olayı, olguyu veya durumu objektif bir şekilde tanımlama ve betimleme amacı güden bir araştırma türüdür. Bu tür araştırmalar genellikle nicel veri toplama tekniklerini kullanır ve olguların özelliklerini, dağılımını ve ilişkilerini açıklamak için kullanılır (Karasar, 2007).

Bu araştırmada ele alınan değişkenler psikolojik sağlamlık, algılanan ebeveyn tutumları ve bağlanma stilleridir. Yapılan çalışmada değişkenler arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de yaşamakta olan 10-18 yaşları arasında bulunan ergenlik dönemindeki bireylerdir. Araştırmanın örnekleme basit tesadüfi

örnekleme yöntemi ile seçilen, Türkiye’ de yaşamakta olan ergenlik dönemindeki 200 çocuktan oluşmaktadır. Ergen yaş grubunu ele alırken Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından ifade edilmiş olan yaşamın 10 ve 19. yılları arasında kalan evresi dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda 10 ve 19 yaş arasındaki genç bireyler ile çalışılmanın yürütülmesine karar verilmiştir. Araştırmanın konusu, yeterli örnekleme ulaşma, maddi ve fiziksel imkanların yetersizliği nedenlerinden dolayı 200 katılımcı ile sınırlandırılmıştır.

Araştırma örnekleme dair sosyo-demografik bilgiler Tablo 1.’de açıklanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleri

Demografik Değişkenler		n	%
Cinsiyet	Kadın	131	% 65,8
	Erkek	69	% 34,2
Eğitim	İlköğretim	17	% 8,5
	Ortaöğretim	86	% 43
Durumu	Lise	72	% 36
	Üniversite	25	% 12,5

Katılımcıların % 65,8’i (N=131) kadın, % 34,2’si (N=69) erkektir. Katılımcıların % 8,5’inin (N=17) eğitim durumu ilköğretim, % 43’ünün (N=86) ortaokul, % 36’sının (N=72) lise ve % 12,5’inin (N=25) üniversitedir. Katılımcıların yaş ortalamasının 14,08’tir. Katılımcıların yaş aralığı 9 ile 18 arasında değişmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veriler, katılımcıların sosyo demografik özelliklerini ve birtakım bağımsız değişkenleri içeren araştırmacı tarafından oluşturulmuş Katılımcı Bilgi Formu, Anne-Baba Tutum Ölçeği, Ergenlerde Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Üç

Boyutlu Bağlanma Stilleri leği Google forms üzerinden oluşturulan araştırma formu katılımcı gruba uygulanarak toplanmıştır. Bilgilendirilmiş onam formu 18 yaşını tamamlamış bireylerin kendilerine, 18 yaşından küçük bireylerin ise, velayet sahipleri ya da yasal vasilerine çalışma hakkında açıklama yapılarak imzalatılmıştır.

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Bu araştırmada katılımcıların sosyo demografik özellikleri ve birtakım değişkenlere yönelik sorular araştırmacı tarafından oluşturulan Kişisel Bilgi Formu kullanılarak elde edilmiştir (EK: 1). Bu formda; cinsiyet, yaş grubu, eğitim düzeyi gibi bilgiler yer almaktadır.

2.3.2. Anne-Baba Tutum leği (ABTÖ)

Lamborn, Mounts, Steinberg ve arkadaşları tarafından 1991 yılında geliştirilen ölçeğin, Türkçe geçerlilik güvenirlik alışması Ayşen Yılmaz (2000) tarafından yapılmıştır. Anne-Baba Tutum leği 26 sorudan oluşmaktadır. ABTÖ, kabul /ilgi, psikolojik özerklik ve denetleme/kontrol olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenirlik katsayıları ve iç tutarlık katsayıları sırasıyla; kabul/ilgi alt leği için .79 ve .73 denetleme alt leği için .85 ve .66, psikolojik özerklik alt leği için .67 ve .65 olarak bulunmuştur. Ölçekten toplam puan elde edilmemektedir. Ölçeğin 19. maddeye kadar olan tek numaralı 9 madde aynı şekilde puanlanmakta ve toplamı kabul/ilgi boyutunu ölçmektedir. Bu alt boyuttan alınan yüksek puan, algılanan ilginin yüksek olduğunu gösterir. Çift numaralı maddeler ters puanlanmakta ve psikolojik özerklik boyutunu yansıtmaktadır. Yalnızca 12. madde aynı şekilde puanlanmaktadır. Çift numaralı maddelerin toplamı psikolojik özerklik boyutu hakkında bilgi verir. Bu maddelerden alınan yüksek puan algılanan psikolojik özerkliğin düşük olduğunu gösterir. Bu ölçeğin kullanım amacı katılımcının, ailesinin ebeveynlik tutumlarını algılama ve anlamlandırma şeklinin kategorize edilebilmesidir.

2.3.3. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

Evren Tezen tarafından 2016 yılında geliştirilen Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği'nde ters madde bulunmamakta olup 3 alt boyuttan ve 18 sorudan oluşmaktadır. Envanter güvenli, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stillerini ölçmektedir. Bu ölçeğin araştırmaya dahil edilme nedeni, katılımcıların bağlanma stillerini tespit etmek ve diğer değişkenler ile ilişkisinin incelenebilmesidir. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin güvenilirlik analizinde Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısından faydalanılmıştır. Ölçeğin iki olumsuz bir olumlu alt boyuta sahip olması nedeniyle ölçeğin tamamına ait bir Cronbach Alpha değeri elde edilmesi mümkün olmadığından her bir alt boyut için ayrı ayrı bu değerler belirlenmiştir.

2.3.4. Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (EPSÖ)

Ergenlerde psikolojik sağlamlık ölçeği Bulut, Doğan ve Altundağ (2013) tarafından geliştirilmiş olup toplamda 29 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin 7., 10., 11., 14., 15., 16., 17., 22., 23. ve 26. maddeleri ters maddelerdir. Ölçekten elde edilecek puanlar 20 ile 80 puan arasında değişmektedir. Puanlandırma sonucunda yüksek puan elde eden katılımcının psikolojik dayanıklılığının yüksek düzeyde olduğu tespit edilir. Ölçeğin uygulanma amacı katılımcıların psikolojik sağlamlıklarının ölçülebilmesi ve diğer değişkenler ile ilişkisinin incelenebilmesidir.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma veriler IBM SPSS 26 programında analiz edilmiş olup, % 95 güven düzeyi ile çalışılmıştır. Araştırma verilerinin normal dağılımı basıklık ve çarpıklık değerleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Basıklık ve çarpıklık değerleri Tabachnick ve Fidell (2013) tarafından önerilmiş olan ± 1.50 değeri doğrultusunda incelenmiştir. Kategorik karşılaştırmalar Bağımsız gruplar t-Testi ve ANOVA analizi ile Pearson Korelasyon Analizi ile, Regresyon Analizi ise Doğrusal Regresyon Analizi ile yürütülmüştür.

Tablo 2. Psikolojik Sağlamlık, Bağlanma Stilleri ve Algılanan Ebeveyn Tutumlarına Yönelik Elde Edilmiş Verilerin Çarpıklık ile Basıklık Değerleri

Değişken	Boyut	Çarpıklık		Basıklık	
		İst.	S.H	İst.	S.H
Psikolojik Sağlamlık	Toplam	-,058	,172	-1,093	,342
	Kabul/İlgi	-,709	,172	,198	,342
Ebeveyn Algılanan Tutum Ölçeği	Özerklik	-,240	,172	-,453	,342
	Denetleme	-,883	,172	-,239	,342
Bağlanma Stilleri	Güvensiz	-,329	,172	-,669	,342
	Kaçman	,525	,172	-,257	,342
	Kaygılı/Kararsız	,232	,172	-,393	,342

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, Algılanan Ebeveyn Tutumlarına ilişkin, Ergen Psikolojik Sağlamlık alt boyutları ve Bağlanma Stilleri arasındaki ilişkilere yönelik yapılan analizlere ait bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Algılanan Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlık ve Bağlanma Stillerinin Cinsiyet ve Eğitim Kademesine Göre İncelenmesine Yönelik Bulgular

Tablo 3. Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin Cinsiyete Göre Dağılımlarının Bağımsız Gruplar t-Testi İle İncelenmesi

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	t	sd	p
Psikolojik Sağlamlık	Kadın	131	86,70	14,87	-3,909	198	,000 ***
	Erkek	69	95,10	13,53			
Kabul, İlgı	Kadın	131	27,31	6,01	-2,228	198	,027 *
	Erkek	69	29,18	4,90			
Psikolojik Özerklik	Kadın	131	22,22	5,25	-1,688	198	,093
	Erkek	69	23,55	5,37			
Denetleme	Kadın	131	26,16	6,15	-,856	198	,393
	Erkek	69	26,91	5,43			
Güvenli Bağlanma	Kadın	131	16,83	4,97	-3,267	198	,001 **
	Erkek	69	19,17	4,45			
Kaçınan	Kadın	131	16,45	5,45	1,684	198	,094

Bağlanma	Erkek	69	14,98	6,52			
Kaygılı/Kararsız	Kadın	131	15,48	4,72			
Bağlanma	Erkek	69	14,71	5,72	1,018	198	,310

*= p<.05, **= p<.01, ***= p<.001

Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin cinsiyete göre dağılımlarının Bağımsız Gruplar t Testi ile incelendiği analiz sonuçlarına göre kadın ve erkek katılımcıların psikolojik sağlamlılık ($t_{198}=-3,909$, $p<.001$), algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutu ($t_{198}=-2,228$, $p<.05$), bağlanma stillerinden ise güvenli bağlanma düzeyinin ($t_{198}=3,267$, $p<.01$) anlamlı olarak farklılaştığı bulgulanmıştır.

Tablo 4. Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin Eğitim Kademesi Değişkenine Göre Dağılımlarının ANOVA Testi İle İncelenmesi

Ölçekler	Gruplar	n	$\bar{x}$	ss	sd	F	p	Fark
Psikoloji k Sağlamlı k	İlköğretim	17	98,47	16,97				
	Ortaöğretim	86	90,73	16,68				
	Lise	72	86,72	12,55	3	3,256	,023*	1>3
	Üniversite	25	88,00	10,85				
Kabul İlgi	İlköğretim	17	29,05	7,92				
	Ortaöğretim	86	27,00	6,53				
	Lise	72	27,44	3,10	3	5,766	,001**	4>2,3
	Üniversite	25	32,00	5,19				
	İlköğretim	17	23,41	4,59				

Psikoloji	Ortaöğretim	86	24,70	4,31	3	10,960	,000***	1>4 2>3
	Lise	72	21,32	4,32				
	Üniversite	25	19,16	8,10				
Özerklik	İlköğretim	17	28,17	7,97	3	1,519	,211	
	Ortaöğretim	86	25,96	6,85				
	Lise	72	25,95	3,49				
Denetleme	Üniversite	25	28,12	6,16	3	2,387	,070	
	İlköğretim	17	19,82	6,42				
	Ortaöğretim	86	17,18	5,83				
Güvenli	Lise	72	17,16	3,48	3	26,392	,000***	4>1,2,3
	Üniversite	25	19,12	3,10				
	İlköğretim	17	12,41	5,43				
Bağlanma	Ortaöğretim	86	13,33	3,69	3	30,484	,000***	4>1,2,3
	Lise	72	17,76	5,17				
	Üniversite	25	22,08	7,52				
Kaçınan	İlköğretim	17	12,76	5,71	3	30,484	,000***	4>1,2,3
	Ortaöğretim	86	12,88	4,09				
	Lise	72	16,41	4,04				
Kararsız	Üniversite	25	21,44	4,12	3	30,484	,000***	4>1,2,3
	İlköğretim	17	12,76	5,71				
	Ortaöğretim	86	12,88	4,09				
Bağlanma	Lise	72	16,41	4,04	3	30,484	,000***	4>1,2,3
	Üniversite	25	21,44	4,12				
	İlköğretim	17	12,76	5,71				

*= p<.05, **= p<.01, ***= p<.001

Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Bağlanma Stilleri Ölçeği'nin yaşa göre dağılımlarının ANOVA testi ile incelendiği analiz sonuçlarına göre psikolojik sağlamlık toplam puanının ($F_{(3,196)}=3,256$, $p<.05$), algılanan ebeveyn tutumu ölçeği kabul ve ilgi boyutunun ($F_{(3,196)}=5,766$, $p<.01$),

Psikolojik Özerklik boyutunun ($F_{(3,196)}=10,960$, $p<.001$), bağlanma stilleri ölçeği kaçınan bağlanma boyutunun ($F_{(3,196)}=26,392$, $p<.001$) ve kaygılı/kararsız bağlanma boyutunun ($F_{(3,196)}=30,484$, $p<.001$) eğitim durumuna göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür.

Yapılan post hoc analizleri sonucunda lise düzeyinde eğitim görmekte olan katılımcıların ilköğretim düzeyindeki katılımcılara oranla psikolojik sağlamlık düzeyinin daha düşük olduğunu göstermiştir. Bununla birlikte üniversite düzeyinde eğitim görmekte olan katılımcıların ilköğretim ve ortaöğretim düzeyindeki katılımcılara oranla algılanan ebeveyn tutumları ölçeği “kabul ve ilgi” alt boyutundan daha yüksek puan aldığı tespit edilmiştir. Algılanan ebeveyn tutumları ölçeği “özerklik boyutuna” yönelik analizler ilköğretim kademesindeki katılımcıların üniversite düzeyindeki katılımcılardan, ortaöğretim düzeyindeki katılımcıların ise lise düzeyindeki katılımcılardan daha yüksek düzeyde psikolojik özerklik gösterdiği görülmüştür.

Bağlanma stillerine yönelik post hoc analizleri üniversite düzeyindeki katılımcıların “kaçınan bağlanma düzeylerinin” ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeyindeki katılımcılara oranla daha yüksek olduğunu göstermiştir. Benzer şekilde üniversite düzeyindeki katılımcıların “kaygılı/kararsız bağlanma düzeylerinin” ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeyindeki katılımcılardan daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

3.2. Algılanan Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlık ve Bağlanma Stilleri

Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bulgular

Tablo 5. Algılanan Ebeveyn Tutumu Ölçeği Alt Boyutları, Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Bağlanma Stilleri Ölçeği Alt Boyutları ve Yaş Değişkeni Arasındaki İlişkinin Pearson Korelasyon Analizi İle İncelenmesi

Psikolojik sağlamlık	Kabul İlgi	Psikolojik özerklik	Denetleme	Güvenli	Kaçınan	Kaygılı	Yaş
-------------------------	---------------	------------------------	-----------	---------	---------	---------	-----

Psikolojik Sağlamlık	1	,610**	,186*	,650**	,664**	-,276**	-,188**	-,110
Kabul İlgisi	,610**	1	-,329**	,792**	,602**	,196*	,262**	,118*
Psikolojik Özerlik	,186*	-,329**	1	-,267**	-,025	-,569**	-,488**	-,326
Denetleme	,650**	,792**	-,267**	1	,644**	,057	,132	,030
Güvenli	,664**	,602**	-,025	,644**	1	-,126	,024	0,29
Kaçınan	-,276**	,196**	-,569**	,057	-,126	1	,666**	,471
Kaygılı/ Kararsız	-,188**	,262**	-,488**	,132	,024	,666**	1	,491

*= p<.05, **= p<.001

Psikolojik sağlamlık toplam puanının Algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutu ile pozitif yönde orta şiddette ($r_{200} = ,610$; $p = ,001$), psikolojik özerklik boyutu ile pozitif yönde düşük şiddette ($r_{200} = ,186$; $p = ,05$) denetleme alt boyutu ile pozitif yönde orta şiddette ($r_{200} = ,650$; $p = ,001$), ilişki içinde olduğu görülmüştür. Bunun yanı sıra psikolojik sağlamlık toplam puanının güvenli bağlanma boyutu ile pozitif yönde orta şiddette ($r_{200} = ,664$; $p = ,001$), kaçınan bağlanma boyutu ile negatif yönde orta şiddette ($r_{200} = -,276$; $p = ,001$) ve kaygılı/kararsız bağlanma boyutu ile negatif yönde düşük şiddette ($r_{200} = -,188$; $p = ,05$) ilişki içinde olduğu bulgulanmıştır.

Bağlanma stilleri ve algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiye bakıldığında ise güvenli bağlanma boyutu ile algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutu arasında pozitif yönde orta şiddette ilişki olduğu görülmüştür ($r_{200} = ,602$; $p = ,001$). Benzer şekilde güvenli bağlanma ile algılanan ebeveyn tutumları denetleme boyutu arasında pozitif yönde orta şiddette ilişki olduğu saptanmıştır ($r_{200} = ,644$; $p = ,001$).

Kaçınan bağlanma stiline bakıldığında, algılanan ebeveyn tutumları kabul/ilgi boyutu ve kaçınan bağlanma stili arasında pozitif yönde düşük şiddette ($r_{200} = ,196$; $p = ,05$), özerklik boyutu ve kaçınan bağlanma stili arasında negatif yönde orta şiddette ilişki olduğu tespit edilmiştir ($r_{200} = -,569$; $p = ,001$).

Kaygılı/kararsız bağlanma stiline ilişkin analizler incelendiğinde algılanan ebeveyn tutumları kabul/ ilgi alt boyutu ile ve kaygılı/kararsız bağlanma stili arasında pozitif yönde orta şiddette ($r_{200} = ,262$; $p = ,001$., özerklik boyutu ve kaçınan bağlanma stili arasında negatif yönde orta şiddette ilişki ($r_{200} = -,488$; $p = ,001$) olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6. Bağlanma Stillerinin Psikolojik Sağlamlık Düzeyini Yordama Gücünün İncelenmesi

	B	St. Hata	β	t	Sig
Güvenli Bağlanma	1,987	,158	,654	12,566	,000***
Kaçınan Bağlanma	-,264	,177	-,104	-1,489	,138
Kaygılı/ Kararsız Bağlanma	-,395	,203	-,135	-1,943	,053

$$R = ,699 \quad R^2 = ,488 \quad \Delta R^2 = ,481 \quad F_{(3,196)} = 62,379, \quad p = ,000$$

***= $p < ,001$

Bağlanma stillerinin psikolojik sağlamlık düzeyini yordama gücünün doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi sonucu elde edilen bulgular psikolojik sağlamlılık düzeyinin güvenli bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir ($\beta = ,654$, $t = 12,566$, $p = ,000$). Bunun yanı sıra bağlanma stillerinin psikolojik dayanıklılığa ilişkin varyansın % 48'ini açıkladığı görülmüştür ($\Delta R^2 = ,481$).

Tablo 7. Bağlanma Stillerinin Algılanan Ebeveyn Tutumları ‘Kabul ve İlgi’ Boyutunu Yordama Gücünün İncelenmesi

	B	St. Hata	β	t	Sig
Güvenli Bağlanma	,725	,063	,624	11,493	,000***
Kaçınan Bağlanma	,192	,071	,197	2,714	,007*
Kaygılı/ Kararsız Bağlanma	,130	,081	,116	1,601	,111
R=,666 R ² =,444 Δ R ² =,436 F _(3,196) =52,194, p=,000					

*= p <.05; ***=p <.001

Bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyini yordama gücünün doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi sonucu elde edilen bulgular algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyinin güvenli bağlanma (β =,624, t=11,493, p=,000) ve kaçınan bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermiştir (β =,297 t=2,714, p=,007). Bunun yanı sıra bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutuna ilişkin varyansın % 43’ünü açıkladığı görülmüştür (Δ R²=,436).

Tablo 8. Kaçınan Bağlanma ve Kaygılı/Kararsız Bağlanma Stillerinin Algılanan Ebeveyn Tutumları ‘Özerklik’ Boyutunu Yordama Gücünün İncelenmesi

	B	St. Hata	β	t	Sig
Kaçınan Bağlanma	-,416	,071	-,459	-5,844	,000***

Kaygılı/ Kararsız Bağlanma	-,188	,081	-,180	-2,303	,022*
R=,593 R ² =,351 Δ R ² ,341 F _(3,196) =35,348, p=,000					

*= p <.05; ***=p <.001

Kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu özerklik boyutunu yordama gücünün doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi sonucu elde edilen bulgular algılanan ebeveyn tutumu özerklik düzeyinin kaçınan bağlanma ($\beta=-,459$, $t=-5,844$, $p=,000$) ve kaygılı/kararsız bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermiştir ($\beta=-,180$ $t=-2,303$, $p=,022$). Bunun yanı sıra bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu özerklik boyutuna ilişkin varyansın % 34'ünü açıkladığı görülmüştür ($\Delta R^2=,341$).

Tablo 9. Güvenli Bağlanmanın Algılanan Ebeveyn Tutumları ‘Denetleme’ Boyutunu Düzeyini Yordama Gücünün İncelenmesi

	B	St. Hata	β	t	Sig
Güvenli Bağlanma	,790	,066	,657	12,016	,000***
R=,660 R ² =,435 Δ R ² ,427 F _(3,196) =50,336, p=,000					

**=p <.01

Güvenli Bağlanma boyutunun algılanan ebeveyn tutumu denetleme boyutunu yordama gücünün doğrusal regresyon analizi ile incelenmesi sonucu elde edilen bulgular algılanan ebeveyn tutumu denetleme düzeyinin güvenli bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermiştir ($\beta=,657$ $t=12,016$, $p=,000$). Bunun yanı sıra bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu özerklik boyutuna ilişkin varyansın % 42'sini açıkladığı görülmüştür ($\Delta R^2=,427$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık değişkenlerinin demografik değişkenler ve birbirleri ile ilişkisinin incelenmesine yönelik bulgular tartışılacaktır.

4.1. Algılanan Ebeveyn Tutumları, Bağlanma Stilleri ve Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin Cinsiyet ve Yaş Göre Farklılaşma Düzeylerine Yönelik Bulguların Tartışılması

Algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmasını incelemek için yürütülen analiz sonuçlarında katılımcıların psikolojik sağlamlılık, algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutunun ve bağlanma stillerinden güvenli bağlanma düzeyinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların psikolojik sağlamlılık, güvenli bağlanma ve algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum araştırma hipotezlerinden H1 ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin güvenli bağlanma düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’, H10 ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveyninden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’ ve H20 ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.’ hipotezinin doğrulandığını göstermektedir. Buna ek olarak yürütülen analizler araştırma hipotezlerinden H2: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin kaçınan bağlanma düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’, H3: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’, H11: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveyninden algılanan denetleme düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’ ve H12: ‘Ergenlik

dönemindeki bireylerin ebeveyninden algılanan özerklik düzeyleri cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’ hipotezinin yanlışlandığını göstermektedir.

Literatüre incelendiğinde bağlanma stillerinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığını tespit eden araştırmalar olmakla birlikte cinsiyete göre bağlanma stillerinde farklılık tespit edememiş olan birçok araştırma da mevcuttur. Kerns ve arkadaşları (2000), Gezer (2001), Sümer ve Şendağ (2009), Karakuş (2012), Çelikkaleli ve Avcı (2016), Kaya (2019) bağlanma stillerinin cinsiyete göre herhangi bir farklılaşma olmadığı bulgusuna ulaşmıştır. Erözkan (2004), Yılmaz (2007) erkeklerin güvenli bağlanma düzeyinin kızlardan daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Kılıç ve Koç (2024) kız ergen bireylerin güvenli bağlanma düzeylerinin erkek ergen bireylerin güvenli bağlanma ortalamalarından daha yüksek olduğunu saptamıştır. Morsünbül (2005) kız ergen bireylerin korkulu, kaygılı ve kayıtsız bağlanma düzeylerinin erkek ergen bireylerin korkulu, kaygılı ve kayıtsız bağlanma düzeylerine göre daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Benzer şekilde Akdağ (2011) kızların korkulu bağlanma düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğunu saptamıştır. Onur (2006) erkek ergen bireylerin güvenli bağlanma düzeylerinin kız ergen bireylerden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Literatürde cinsiyete göre bağlanma stillerinin farklı örneklerde farklı sonuçlar verdiği görülmektedir.

Psikolojik sağlamlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşma düzeyine yönelik literatüre incelendiğinde Turgut (2015), Aktaş (2016), Dünder (2016), Atarbay (2017), Ernas (2017) ve Hoşoğlu ve arkadaşları (2018) ergenlerde psikolojik sağlamlık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaştığını tespit ettikleri incelenmektedir. Diğer yandan Gürkan (2014), Akkuş (2015), Demir (2016), Saka ve Ceylan (2018), Işık ve Çelik (2020), Sarıkaya (2019), Yağcı ve Sezgin (2021) Uçar (2020), Güler ve Süslü (2022) cinsiyete göre psikolojik sağlamlık düzeyinin anlamlı bir farklılaşma olmadığını tespit etmiştir. Literatürde yer alan araştırmalar incelendiğinde psikolojik sağlamlık ve cinsiyet arasındaki ilişkide farklılaşmaların olduğu incelenmektedir. Mevcut araştırma bulgularının Turgut (2015), Aktaş (2016), Dünder (2016), Atarbay

(2017), Ernas (2017) ve Hoşoğlu ve arkadaşları (2018) tarafından yürütülen çalışma bulguları ile uyumlu olduğu görülmektedir.

Algılanan ebeveyn tutumu ve cinsiyete yönelik literatür incelemesi yapıldığında Şahin (2015) ergenler ile yürüttüğü araştırmasında erkek ergen bireylerin ebeveynlerine yönelik demokratik tutum algısının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Belli (2018) kız ergen bireylerin ebeveynlerini, erkek ergen bireylere göre daha yüksek düzeyde demokratik ve otoriter algıladığını, erkek ergen bireylerin ebeveynlerini kız ergen bireylere göre daha yüksek düzeyde hoşgörülü ve ihmalkâr algıladığını saptamıştır. Benzer şekilde Çetinkaya (2019) erkeklerin kızlara göre ebeveynlerini daha yüksek düzeyde izin verici/ihmalkâr olarak algıladığını bulgulamaktadır. Dokuyan (2016) tarafından yürütülen çalışmada erkeklerin ebeveynlerini kızlara oranla daha yüksek düzeyde demokratik, kızların ise erkeklerle oranla ebeveynlerini daha yüksek düzeyde otoriter ve koruyucu olarak algıladığı görülmüştür. Yenigün (2019) anne baba tutumlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediğini tespit etmiştir. Karaman (2020) algılanan ebeveyn tutumlarına yönelik olan çalışmada psikolojik özerklik düzeyinin kız ergen bireylerde daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Mevcut çalışmada algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyinin erkek katılımcılarda daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum erkek katılımcıların ebeveynlerini daha ilgili olarak algıladıklarını göstermektedir. Literatürde anne baba tutumlarının cinsiyete göre olan farklılaşmasına yönelik bulgular farklılık gösterdiği görülmektedir. Bu durumun araştırmalarda çalışılan örneklemelerin özelliklerinden kaynaklandığını düşündürmektedir. Çalışılan örneklemelerin özelliklerinin dikkate alınarak yürütülecek olan çalışmaların konuya ilişkin daha detaylı bilgi sağlayacağı düşünülmektedir.

Algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeylerinin yaşa göre farklılaşma durumu incelendiğinde ilköğretim kademesindeki öğrencilerin lise kademesinde öğrencilere göre psikolojik sağlamlık düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum araştırma hipotezlerinden H21: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri eğitim kademesine göre anlamlı olarak

farklılaşmaktadır.’ hipotezinin doğrulandığını göstermektedir. Ancak psikolojik sağlamlık ve yaş arasındaki ilişkinin incelendiği analizlerde psikolojik sağlamlık ve yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Bu durum araştırma hipotezlerinden H19: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri yaşa göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır.’ hipotezinin yanlışlandığını göstermektedir.

Literatürde psikolojik sağlamlık ve yaş arasında herhangi bir ilişki tespit etmeyen araştırmalar bulunmakla birlikte (Kılınç, 2013; Genç, 2019) yaş arttıkça psikolojik sağlamlığın arttığını gösteren araştırmaların olduğu da görülmektedir (Pak ve ark., 2017; Erdener, 2019). Atik (2013) lise öğrencileri ile yürüttüğü araştırmada yaş ve psikolojik sağlamlık arasında pozitif yönde bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Grotberg (1995) yaş arttıkça kişinin içsel kaynaklarını kullanma gücünün arttığını ifade ederek psikolojik sağlamlığın da yaş ile birlikte artacağını belirtmiştir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H9: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’ Hipotezinin doğrulandığını göstermektedir. Yaşa ilişkin yürütülen analizler üniversite düzeyindeki katılımcıların kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma puanlarının ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeyindeki katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğunu göstermiştir.

Literatürde yaş ve bağlanma arasındaki ilişkiyi ele alan araştırmaların bazılarında yaş ve bağlanma stili arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir (Atik, 2013). Diğer yandan Onur (2006) yaş arttıkça güvensiz bağlanma boyutları olarak korkulu bağlanma ve saplantılı/kayıtsız bağlanma düzeylerinin arttığı görülmüştür. Şu anki araştırmanın bulgusunun Onur (2006) tarafından yürütülen araştırmanın sonuçları ile paralel olduğu görülmektedir.

Yürütülen analizler üniversite düzeyindeki katılımcıların algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutu düzeyine yönelik puanlarının ortaöğretim ve lise düzeyindeki katılımcıların puanlarından yüksek olduğunu göstermiştir. Yaş ve kabul/ilgi boyutuna yönelik yürütülen analizler, yaş arttıkça algılanan kabul ve ilgi

düzeyinin de arttığını göstermektedir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H16: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynlerden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’ ve H13: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynlerden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır.’ hipotezlerinin doğrulandığını göstermektedir.

Literatüre bakıldığında Özen (2009) ergen bireyler ile yürüttüğü çalışmada yaş ve algılanan kabul düzeyi arasında negatif yönde bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Şu anki çalışmanın bulgularının Özen’in bulguları ile uyumlu olmadığı görülmektedir.

Algılanan ebeveyn tutumları psikolojik özerklik boyutuna yönelik analizler ortaöğretim düzeyinde olan katılımcıların psikolojik özerklik boyutu puanlarının lise öğrencilerinininkinden, ilköğretim düzeyindeki katılımcıların psikolojik özerklik boyutu puanlarının ise üniversite düzeyindeki öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H17: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynlerden algılanan özerklik eğitim kademesine göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır’ hipotezinin doğrulandığını göstermektedir. Yaş ve psikolojik özerklik boyutuna yönelik yürütülen analizler yaş arttıkça özerklik boyutuna yönelik puanın da arttığını göstermektedir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H14: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynlerden algılanan özerklik düzeyleri yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde farklılaşmaktadır’ hipotezini doğrulandığını göstermektedir. Özerklik boyutundan alınan yüksek puanın algılanan özerklik düzeyinin yüksek olduğuna, bireylerin ebeveynlerini kendi bireyselliklerini destekleyecek şekilde algıladığına işaret ettiği göz önüne alındığında (Yılmaz, 2000) katılımcıların yaş arttıkça algıladıkları özerklik düzeyinin de arttığı çıkarımına ulaşılmaktadır. Literatüre bakıldığında yaş ve algılanan özerklik arasındaki pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu tespit eden araştırmalar olmakla birlikte (Tatar ve ark., 2016, Çimen, 2017; Demir ve Karabacak, 2017; Ermiş, 2019) yaş ve algılanan özerklik arasında herhangi bir ilişki tespit edemeyen araştırmaların da olduğu görülmüştür (Lüle, 2002; Parra ve Oliva, 2009; Kayar, 2016).

4.2. Algılanan Ebeveyn Tutumları, Psikolojik Sağlamlık ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesine Yönelik Bulguların Tartışılması

Psikolojik sağlamlık toplam puanının algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutu ile pozitif yönde orta şiddette, psikolojik özerklik boyutu ile pozitif yönde düşük şiddette, denetleme alt boyutu ile pozitif yönde orta şiddette ilişki içinde olduğu görülmüştür. Bu durum araştırma hipotezlerinden H22: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile ebeveynlerden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri, algılanan denetleme düzeyleri ve algılanan özerklik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.’ hipotezinin doğrulandığını göstermektedir.

Algılanan anne baba tutumları ölçeğine göre (Yılmaz, 2000) ölçeğin psikolojik özerklik boyutundan alınan yüksek puan kişinin algıladığı özerklik düzeyinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Bu durum psikolojik sağlamlık arttıkça katılımcıların algıladıkları özerklik düzeyinin de yükseldiği anlamına gelmektedir. Çetintaş (2021) ergen bireyler ile yürüttüğü çalışmasında şu anki araştırmanın bulguları ile tutarlı olacak şekilde psikolojik sağlamlık arttıkça özerklik düzeyinin de arttığı bulgusuna ulaşmıştır.

Denetleme boyutundan alınan yüksek puan anne babanın fazla denetleyici tutumlar gösterdiğini işaret etmektedir. Bu doğrultuda araştırma bulguları katılımcıların psikolojik sağlamlık düzeyi arttıkça ebeveynlerini daha denetleyici algıladığını göstermektedir. Zakeri, Jowkar ve Razmjoe (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırma, anne baba tutumlarından kabul-ilgi tutumunun, psikolojik sağlamlığı olumlu yönde yordayan bir faktör olduğunu göstermiştir. Ancak yürütülen çalışmada algılanan özerklik ve kontrol boyutlarının psikolojik sağlamlık üzerinde belirleyici bir etkiye sahip olmadığı tespit edilmiştir.

Algılanan anne baba tutumları kabul ve ilgi boyutundan alınan yüksek puan algılanan ilginin yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu doğrultuda katılımcıların psikolojik sağlamlık düzeyi arttıkça ebeveynlerinden algıladıkları kabul ve ilgi düzeyinin de arttığı görülmektedir. Yürütülen araştırmalara bakıldığında ebeveynlerini

güvenilir algılayan ergen bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyinin yüksek olduğunun tespit edildiği görülmektedir (Kritzas ve Grobler, 2005; Khalid ve Aslam, 2012; Aydoğdu, 2013; Vergili, 2018; Mishra, ve Sethi, 2024). Bunun yanı sıra ebeveynlerini demokratik ebeveyn tutumunda algılayan bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek olduğu alan yazında yürütülen araştırmaların bulgularında belirtilmektedir. (Lamborn ve ark., 1991; Kritzas ve Grobler, 2005; Bolat, 2013; Kılıç, 2014).

Psikolojik sağlamlık ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik yürütülen analizler sonucunda psikolojik sağlamlık toplam puanının güvenli bağlanma boyutu ile pozitif yönde orta şiddette kaçınan bağlanma boyutu ile negatif yönde orta şiddette ve kaygılı/kararsız bağlanma boyutu ile negatif yönde düşük şiddette ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H23: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile ebeveyninden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri, algılanan denetleme düzeyleri ve algılanan özerklik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.’ hipotezinin doğrulandığını göstermektedir.

Bunun yanı sıra bağlanma stillerinin psikolojik sağlamlık düzeyini yordama gücünün incelenmesi sonucu elde edilen bulgular psikolojik sağlamlık düzeyinin güvenli bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermiştir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H27: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin psikolojik sağlamlık düzeyleri güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri tarafından istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde yordanmaktadır.’ hipotezinin kısmi olarak doğrulandığını göstermektedir.

Bağlanma ve psikolojik sağlamlık arasındaki ilişkiye yönelik literatüre bakıldığında yürütülen çalışmaların psikolojik sağlamlığın güvenli bağlanma ile pozitif yönde ilişkili olduğunu tespit edildiği görülmektedir (Mark, 2008; Kurilova, 2013; Jenkins, 2016; Özgür ve ark.; 2021) Araştırmalar psikolojik sağlamlığın güvenli bağlanma tarafından yordandığını da göstermektedir (Atik, 2013; Kararımak, 2016). Diğer yandan bu bulgulardan farklı olarak psikolojik sağlamlık ile kayıtsız bağlanma

ve korkulu bağlanma arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu tespit eden çalışmalar da bulunmaktadır (Chilton, 2001; Aydoğdu, 2013) Şu anki araştırmanın bulgularının görülmektedir Mark (2008), Kurilova (2013), Jenkins (2016), Özgür ve arkadaşları (2021) tarafından yürütülen çalışmalar ile tutarlı olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada algılanan ebeveyn tutumları kabul ve ilgi boyutu ile güvensiz bağlanma stillerinden kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma stili arasında pozitif yönde düşük şiddette ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum araştırma hipotezlerinden H24: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri ile güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.’ hipotezinin kısmi olarak doğrulandığını göstermektedir.

Bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyini yordama gücünün incelenmesi sonucu elde edilen bulgular algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyinin güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermiştir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H28: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan kabul ve ilgi düzeyleri güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri tarafından istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde yordanmaktadır.’ hipotezinin kısmi olarak doğrulandığını göstermektedir.

Algılanan ebeveyn tutumları denetleme boyutu ile güvenli bağlanma arasında pozitif yönde orta şiddette ilişki olduğu saptanmıştır. Bu durum araştırma hipotezlerinden H26: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynden algılanan denetleme düzeyleri ile güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.’ hipotezinin kısmi olarak doğrulandığını göstermiştir. Bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu denetleme boyutunu yordama gücünün incelenmesi sonucu elde edilen bulgular algılanan ebeveyn tutumu denetleme düzeyinin güvenli bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermektedir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H29:

‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynlerden algılanan denetleme düzeyleri güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri tarafından istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde yordandığıdır.’ hipotezinin kısmi olarak doğrulandığını göstermektedir. Algılanan anne baba tutumları ölçeğine göre (Yılmaz, 2000) ölçeğin psikolojik denetleme boyutundan alınan yüksek puan kişinin ebeveynlerini yüksek düzeyde denetleyici olarak algıladığına işaret etmektedir.

Bu araştırmanın bulguları ebeveynlerini denetleyici olarak algılayan bireylerin güvenli bağlanma düzeylerinin yüksek olduğunu, ebeveynlerinden algıladıkları kabul ve ilgi düzeyi yüksek olan katılımcıların kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Bu ilişkiye yönelik istatistiksel anlamlılık zayıf olmakla birlikte söz konusu bulgunun literatür ile uyumlu olmadığı görülmektedir. Bağlanma stilleri ve algılanan ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiye yönelik literatüre bakıldığında çalışmalar güvenli bağlanma ile demokratik, hoşgörülü, destekleyici, empatik, bireyselleşmeyi destekleyici ebeveyn tutumları arasında pozitif yönde bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. (Çelik, 2015; Körük, Öztürk ve Kara, 2016; Ergün, 2018; Oğuz, 2019). Algılanan ebeveyn tutumu özerklik boyutuna bakıldığında ise özerklik boyutu ile kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma arasında negatif yönde orta şiddette ilişki olduğu görülmüştür. Bu durum araştırma hipotezlerinden H25: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynlerden algılanan özerklik düzeyleri ile güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.’ hipotezinin kısmi olarak doğrulandığını göstermiştir.

Bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu özerklik boyutunu yordama gücünün incelenmesi sonucu elde edilen bulgular algılanan ebeveyn tutumu özerklik düzeyinin kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermiştir. Bu durum araştırma hipotezlerinden H30: ‘Ergenlik dönemindeki bireylerin ebeveynlerden algılanan özerklik düzeyleri güvenli bağlanma, kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeyleri tarafından

istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde yordamaktadır' hipotezinin kısmi olarak doğrulandığını göstermektedir.

Özerklik boyutundan alınan yüksek puan ebeveynin çocuğun bireyselliğini başarılı bir şekilde cesaretlendirdiğine işaret etmektedir. Ebeveynlerini kendi bireyselliklerini destekleyici, özerkliklerini teşvik edici olarak algılayan bireylerin daha düşük kaygılı, kararsız ve kaçınan bağlanma sergiledikleri görülmektedir. Literatürdeki bilgilere bakıldığında, güvensiz bağlanma düzeyi yüksek olan bireylerin ebeveynlerinin kendilerinin bireyselliklerine alan açmadıklarını aktardığı görülmektedir (Holmes, 1997; Ryan ve ark., 2016). Bu doğrultuda şu anki araştırmanın algılanan özerklik ve bağlanmaya yönelik bulgularının literatür ile uyumlu olduğu görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde ergenlerin algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi üzerine yürütülen bu çalışmada elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

1. Katılımcıların psikolojik sağlamlık, algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutunun ve bağlanma stillerinden güvenli bağlanma düzeyinin cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların psikolojik sağlamlık, güvenli bağlanma ve algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür.
2. Psikolojik sağlamlık düzeylerinin yaşa göre farklılaşma durumu incelendiğinde ilköğretim kademesindeki öğrencilerin lise kademesinde öğrencilere göre psikolojik sağlamlık düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Ancak psikolojik sağlamlık ve yaş arasındaki ilişkinin incelendiği analizlerde psikolojik sağlamlık ve yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.
3. Bağlanma stillerinin yaşa göre farklılaşma durumu incelendiğinde üniversite düzeyindeki katılımcıların kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma puanlarının ilköğretim, ortaöğretim ve lise düzeyindeki katılımcıların puanlarından daha yüksek olduğunu göstermektedir.
4. Algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi alt boyutunun yaşa göre farklılaşma durumu incelendiğinde algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutu düzeyine yönelik puanlarının ortaöğretim ve lise düzeyindeki katılımcıların puanlarından yüksek olduğunu göstermektedir.
5. Algılanan ebeveyn tutumları psikolojik özerklik boyutuna yönelik analizler ortaöğretim düzeyinde olan katılımcıların psikolojik özerklik boyutu puanlarının lise öğrencilerinininkinden, ilköğretim düzeyindeki katılımcıların psikolojik özerklik boyutu puanlarının ise üniversite düzeyindeki öğrencilerden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yaş ve psikolojik özerklik

boyutuna yönelik yürütülen analizler yaş arttıkça özerklik boyutuna yönelik puanın da arttığını göstermektedir.

6. Algılanan ebeveyn tutumları denetleme boyutuna yönelik analizler eğitim kademesine göre denetleme düzeyinin anlamlı olarak farklılaşmadığını göstermektedir.
7. Psikolojik sağlamlık toplam puanının algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi boyutu ile pozitif yönde orta şiddette, psikolojik özerklik boyutu ile pozitif yönde düşük şiddette, denetleme alt boyutu ile pozitif yönde orta şiddette ilişki içinde olduğu görülmüştür.
8. Psikolojik sağlamlık ve bağlanma stilleri arasındaki ilişkiye yönelik yürütülen analizler sonucunda psikolojik sağlamlık toplam puanının güvenli bağlanma boyutu ile pozitif yönde orta şiddette kaçınan bağlanma boyutu ile negatif yönde orta şiddette ve kaygılı/kararsız bağlanma boyutu ile negatif yönde düşük şiddette ilişki içinde olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra bağlanma stillerinin psikolojik sağlamlık düzeyini yordama gücünün incelenmesi sonucu elde edilen bulgular psikolojik sağlamlılık düzeyinin güvenli bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermektedir.
9. Algılanan ebeveyn tutumları kabul ve ilgi boyutu ile güvensiz bağlanma stillerinden kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma stili arasında pozitif yönde düşük şiddette ilişki olduğu görülmüştür. Ayrıca bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyini yordama gücünün incelenmesi sonucu elde edilen bulgular algılanan ebeveyn tutumu kabul ve ilgi düzeyinin güvenli bağlanma ve kaçınan bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermiştir. Algılanan ebeveyn tutumları denetleme boyutu ile güvenli bağlanma arasında pozitif yönde orta şiddette ilişki olduğu saptanmıştır. Bağlanma stillerinin algılanan ebeveyn tutumu denetleme boyutunu yordama gücünün incelenmesi sonucu elde edilen

bulgular algılanan ebeveyn tutumu denetleme düzeyinin yalnızca güvenli bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermektedir.

10. Ebeveynlerini denetleyici olarak algılayan bireylerin güvenli bağlanma düzeylerinin yüksek olduğunu, ebeveynlerinden algıladıkları kabul ve ilgi düzeyi yüksek olan katılımcıların kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.
11. Algılanan ebeveyn tutumu özerklik boyutuna bakıldığında ise özerklik boyutu ile kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma arasında negatif yönde orta şiddette ilişki olduğu görülmüştür. Bağlanma stillerinin Algılanan ebeveyn tutumu özerklik boyutunu yordama gücünün incelenmesi sonucu elde edilen bulgular algılanan ebeveyn tutumu özerklik düzeyinin kaçınan bağlanma ve kaygılı/kararsız bağlanma boyutu tarafından anlamlı düzeyde yordandığını göstermektedir.

Bu araştırmanın konusu ergenlerin algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma konusu göz önünde bulundurulduğunda, gelecekte konu üzerinde çalışılacak araştırmacılara bazı öneriler verilebilir:

1. Bu araştırmada algılanan ebeveyn tutumları ve psikolojik sağlamlık bağımlı değişkenlerinin bağlanma stili, cinsiyet, yaş ve eğitim seviyeleri bağımsız değişkenleri ile arasındaki ilişki incelenmiştir. Gelecekteki araştırmalarda aynı değişkenler, farklı demografik değişkenler ile ilgisi incelenebilir.
2. Bu araştırmada algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma, stilleri ve psikolojik sağlamlıkları aynı sıra ile Anne-Baba Tutum Ölçeği, Ergenlerde Psikolojik Sağlamlık Ölçeği ve Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ile ölçülmeye çalışılmıştır. Bilgi çeşitliliğinin sağlanabilmesi için aynı değişkenler farklı ölçekler kullanılarak ölçülebilir.
3. Bu araştırma 10-18 yaşları arasındaki 200 katılımcıyla sınırlıdır. Fazla sayıda katılımcı ile çalışma yapıldığında daha güvenilir sonuçlar elde

edileceği bilgisi göz önünde bulundurulduğunda; daha sonraki araştırmalarda 300 kişinin üzerinde katılımcı ile çalışma yapılması önerilebilir.

4. Bu çalışmada elde edilen bulgular, anket yöntemiyle toplanmış nicel verilerdir. Önümüzde ki araştırmalarda, katılımcılar ile görüşülerek nitel veriler elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Ahioğlu-Lindberg, E. N. (2011). Piaget ve Ergenlikte Bilişsel Gelişim. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 1-10.
- Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). Strange situation procedure. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*.
- Ainsworth, M.D.S., Blehar, M.C., Waters, E., & Wall, S.N. (2015). *Patterns of Attachment: A Psychological Study of the Strange Situation*, Psychology Press. <https://doi.org/10.4324/9780203758045>
- Akça, Z. K. (2012). *Genç Yetişkinlikte Algılanan Anne-Baba Tutumlarının, Kendini Toparlama Gücü ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Akdağ, S. T. (2011). *Ergenlerin Bağlanma Stilleri ile Ebeveynlerinin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişki*, Tıpta Uzmanlık Tezi. Akdeniz Üniversitesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Antalya.
- Akgün, E. (2020). *Türk Kültüründe Aile ve Çocuk*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara.
- Akkuş, Z. (2015). *Ergenlerde psikolojik dayanıklılığın özgüven ve anne baba tutumları ile ilişkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aktaş, E. (2016). *Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılıkları ile Gelecek Beklentileri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.
- Allen, J. P., & Land, D. (1999). Attachment in adolescence. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications*. The Guilford Press.
- APA. (2019). *The road to resilience*. <https://www.apa.org/helpcenter/road-resilience.aspx> adresinden erişildi.
- Arslan, E. (2018). *Algılanan ebeveyn tutumu, algılanan sosyal destek ve benlik saygısının ergenlerin akran zorba davranış eğilimi ile ilişkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Asmussen, L., & Larson, R. (1991). The quality of family time among young adolescents in single-parent and married-parent families. *Journal of Marriage and the Family*, 1021-1030.
- Atik, E. L. (2013). *Liseli ergenlerde bağlanma stilleri ve psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkide öz-yansıtma ve içgörünün rolü*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atwool, N. (2006). Attachment and resilience: Implications for children in care. *Child Care in Practice*, 12(4), 315-330.
- Aydoğdu, T. (2013). *Bağlanma stilleri, başa çıkma stratejileri ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Bakırcıoğlu, R., (2015). *Çocuk ve Ergende Ruh Sağlığı*, Anı Yayıncılık: Ankara.
- Balaban, İ. (2023). *Ebeveyn Ergen İlişki Niteliği ve Ebeveyn Öz-Şefkat Düzeylerinin Ergenlerin Psikolojik Sağlamlık ve Öz-Denetim Becerileri İle İlişkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Beykoz Üniversitesi, İstanbul.
- Balışık Kaya, N. (2019). *Liseli ergenlerin ebeveyne bağlanma stilleri, empati düzeyleri ve saldırgan davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Baumrind, D. (1968). Authoritarian vs. authoritative parental control. *Adolescence*, 3(11), 255.
- Baumrind, D. (1971). Current Patterns of Parental Authority. *Developmental Psychology*, 4(1), 1-103.
- Bayar, Ö., & Doğan, T. (2023). Childhood Psychological Resilience Factors in Young Adults with Adverse Childhood Experiences: A Qualitative Preliminary Study. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 15(Supplement 1), 213-224.
- Belli, M. (2018). *Ergenlerde algılanan ebeveyn tutumu, akıllı telefon kullanımı ve sosyal kaygı arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kütahya.
- Benard, B. (1991). *Fostering resiliency in kids: Protective factors in the family, school, and community*. Portland, OR: Northwest Regional Educational Laboratory.
- Benard, B. (1993). Fostering resiliency in kids. *Educational Leadership*, 51(3), 44-48.

- Blomgren, A. S., Svahn, K., Åström, E., & Rönnlund, M. (2016). Coping strategies in late adolescence: Relationships to parental attachment and time perspective. *The Journal of Genetic Psychology*, 177(3), 85-96.
- Bolat, Z. (2013). Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Sağlamlık ve Öz-Anlayışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bolig, R., & Weddle, K. D. (1988). Resiliency and hospitalization of children. *Children's Health Care*, 16(4), 255-260.
- Bonanno, G. A., Galea, S., Bucciarelli, A., & Vlahov, D. (2007). What predicts psychological resilience after disaster? The role of demographics, resources, and life stress. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 75(5), 671–682. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.75.5.671>
- Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss*. New York: Basic Books.
- Bradley, R. H., Whiteside, L., Mundfrom, D. J., Casey, P. H., Kelleher, K. J., & Pope, S. K. (1994). Early indications of resilience and their relation to experiences in the home environments of low birthweight, premature children living in poverty. *Child development*, 65(2), 346-360.
- Buckner, J. C., Mezzacappa, E., & Beardslee, W. R. (2003). Characteristics of resilient youths living in poverty: The role of self-regulatory processes. *Development and Psychopathology*, 15(1), 139-162. <https://doi.org/10.1017/S0954579403000087>
- Bulut, S., Doğan, U., & Altundağ, Y. (2013). Adolescent Psychological Resilience Scale: Validity and Reliability Study (Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması). *Suvremena Psihologija / Contemporary Psychology*, 16, 21-32.
- Burger, J.M. (2006). *Kişilik: Psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri*. Kaknüs Yayıncılık: İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi: İstanbul.
- Çelik, E. G. (2015). *Algılanan ebeveyn kontrolü ile ergen iyi oluşu arasındaki ilişkide duygusal özerklik ve empatinin aracı rolü*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Čerešník, M., & Čerešníková, M. (2023). Perceived Parenting Styles and Attachment of Adolescents Aged 10 to 15 Years. *The New Educational Review*, 72, 25-37.

- Çetinkaya, B., (2017). *Sevdiğinizle Bağlı Mısınız, Bağımlı Mısınız? Bağlanma Kuramı*, Pegem Akdemi Yayınları: Ankara.
- Çetinkaya, S. (2019). *Algılanan anne baba tutumlarının ergenlerde akıllı telefon bağımlılığı ile ilişkisinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çetintaş, A. (2021). *Ergenlerde aile yaşam doyumu ile psikolojik sağlamlık ve duygusal özerklik arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Chen, J. D., & George, R. A. (2005). Cultivating resilience in children from divorced families. *The Family Journal*, 13(4), 452-455.
- Chen, X., Li, D., Li, Z., Li, B. ve Liu, M. (2000). Sociable and prosocial competence in Chinese children: Common and unique contributions to social, academic, and psychological adjustment. *Developmental Psychology*, 36, 302-314.
- Chilton, T. L. (2001). *The relations among insecure attachment, ego development and 88 hardiness*. Yayınlanmamış doktora tezi, Department of Counselling and Educational Psychology, Indiana Üniversitesi, Indiana
- Çimen, S. (2017). *Duygusal özerklik kazanımında benlik saygısı ve karar verme stillerinin etkilerinin belirlenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Collins, N. L., & Read, S. J. (1990). Adult attachment, working models, and relationship quality in dating couples. *Journal of Personality and Social Psychology*, 58(4), 644–663. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.58.4.644>
- Cowen, E. L., Work, W. C., Wyman, P. A., Parker, G. R., Wannon, M., & Gribble, P. (1992). Test comparisons among stress-affected, stress-resilient, and nonclassified fourth-through sixth-grade urban children. *Journal of Community Psychology*, 20(3), 200-214.
- Criss, M. M., Pettit, G. S., Bates, J. E., Dodge, K. A., & Lapp, A. L. (2002). Family adversity, positive peer relationships, and children's externalizing behavior: A longitudinal perspective on risk and resilience. *Child development*, 73(4), 1220-1237.
- Cüceloğlu, D. (2021). *İçimizdeki çocuk*. Remzi Kitabevi: İstanbul.

- Damarlı, Ö. (2006). *Ergenlerde toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma stilleri ve benlik-kavramı arasındaki ilişkiler*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Darling Rasmussen, P., Storebø, O. J., Løkkeholt, T., Voss, L. G., Shmueli-Goetz, Y., Bojesen, A. B., ... & Bilenberg, N. (2019). Attachment as a core feature of resilience: A systematic review and meta-analysis. *Psychological reports*, 122(4), 1259-1296.
- Demir, Ç. (2018). *Üniversite çalışanlarının psikolojik dayanıklılık düzeyleri ve stresle baş etme tarzlarının incelenmesi (Toros Üniversitesi örneği)* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Toros Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Demir, M., & Karabacak, A. (2017). Ergenlerin duygusal özerkliklerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 427-442.
- Demircioğlu, H., & Yoldaş, C., (2019). Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Psikososyal Risk Faktörleri ve Koruyucu Unsurlar. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 18(1), 40-48.
- Derman, O. (2008). Ergenlerde Psikososyal Gelişim. *Adolesan Sağlığı, II. Sempozyum Dizisi*, 63(1), 19-21.
- DeRosa, V. L., Musso, S., & Jacobson, C. (2013). Perceived parenting style and social problem solving skills in young adults. *Modern Psychological Studies*, 18(2), 2.
- Diamond, LM ve Savin-Williams, R.C. (2009). Ergen cinselliği. RM Lerner ve L. Steinberg (Eds.), *Ergen psikolojisi El Kitabı: Ergen gelişiminin bireysel temelleri* (3. baskı, s. 479–523). John Wiley & Sons, Inc. <https://doi.org/10.1002/9780470479193.adlpsy001015>
- Doğan, T. (2015). Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği'nin Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Dokuyan, M. (2016). 12. Sınıf Öğrencilerinde Algılanan Anne-Baba Tutumları ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 1-21.
- Dündar, Ü. (2016). Lise Öğrencilerinin Psikolojik Dayanıklılık ve Öfke İfade Tarzları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Gaziosmanpaşa İlçesi Örneği, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Nişantaşı Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

- Duru, E., & Arslan, G. (2014). Evlenmek Amacıyla Evden Kaçan Kız Ergenler: Bir Olgubilim Çalışması. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(41), 36-48. <https://doi.org/10.17066/pdrd.05600>
- Ekşi, A. (1990). *Çocuk, Genç, Ana Babalar*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Erdener, M. (2019). *Afet Alanında Çalışan Profesyonellerin Psikolojik Dayanıklılık ve İkincil Travmatik Stres Düzeylerinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Ergün, H. (2008). *14-18 Yaş Arası Ergenler ve Ebeveynlerinde Aleksitimik Özellikler, Ebeveyn Tutumları, Bağlanma ve Bağımlılık*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Ankara.
- Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and Crisis*. New York: W. W. Norton & Company.
- Ermiş, B. S. (2019). *Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri, Aile Yaşam Doyumları ve Duygusal Özerklik Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erözkan, A. (2010). *Lise Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2).
- Ertem, Ö. G. Ü. (2006). Ergenlik Döneminde Psiko-Sosyal Sorunlar ve Depresyon. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 9(9), 7-12.
- Erzen, E. (2016). Üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 01-21.
- Genç, B. (2019). *Çocuk Refahı Alanında Çalışan Meslek Elemanlarının Psikolojik Dayanıklılıkları ve Baş Etme Tarzları*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gezer, Z. Ü. (2001). *The relationship between attachment styles of adolescents and their family environments*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gizir, C. (2007). Psikolojik Sağlamlık, Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler Üzerine Bir Derleme Çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 113-128.

- Goldstein, A. L., Faulkner, B., & Wekerle, C. (2013). The relationship among internal resilience, smoking, alcohol use, and depression symptoms in emerging adults transitioning out of child welfare. *Child abuse & neglect*, 37(1), 22-32.
- Goodman, J. H. (2004). Coping with trauma and hardship among unaccompanied refugee youths from Sudan. *Qualitative health research*, 14(9), 1177-1196.
- Gordon, E. W., & Song, L. D. (1994). Variations in the experience of resilience. In M. C. Wang & E. W. Gordon (Eds.), *Educational resilience in inner-city America: Challenges and prospects* (pp. 27-43). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Greeff, A. P., & Ritman, I. N. (2005). Individual characteristics associated with resilience in single-parent families. *Psychological Reports*, 96(1), 36-42.
- Grotberg, E. H. (1995). *A guide to promoting resilience in children: Strengthening the human spirit* (Vol. 8). The Hague, Netherlands: Bernard van leer foundation.
- Güenalp, A. (2017). *Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Öz güven Duygusunun Gelişimine Etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Konya Selçuk Üniversitesi.
- Güngör, A. (2002). *Gelişim ve Öğrenme, Toplumsal ve Duygusal Gelişim*, Anı Yayıncılık: Ankara.
- Gürkan, U. (2006). Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Öğrencilerinin Yılmazlık Düzeyine Etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güvenderer Doksat, N., & Demirci Çiftci, A. (2016). Bağlanma ve Yaşamdaki İzdeşimleri. *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*. <https://doi.org/10.17827/aktd.253561>
- Hamarta, E., Baltacı, A. G. Ö., Üre, Ö., & Demirbaş, U. P. D. E. (2010). Lise Öğrencilerinin Utangaçlıklarının Algılanan Anne Baba Tutumları ve Problem Çözme Yaklaşımları Açısından İncelenmesi. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 21(21), 73-82.
- Hawkins, A. C., Howard, R. A., & Oyebode, J. R. (2007). Stress and coping in hospice nursing staff. The impact of attachment styles. *Psycho-Oncology: Journal of the Psychological, Social and Behavioral Dimensions of Cancer*, 16(6), 563-572.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Attachment as an organizational framework for research on close relationships. *Psychological inquiry*, 5(1), 1-22.

- Holmes, J. (1997). Attachment, autonomy, intimacy: Some clinical implications of attachment theory. *British Journal of Medical Psychology*, 70(3), 231-248.
- Hunter, A. J., & Chandler, G. E. (1999). Adolescent resilience. *Image: The Journal of Nursing Scholarship*, 31(3), 243-247.
- Işık Y. & Çelik, E. (2020). Ergenlerde Psikolojik Sağlamlığın Sosyal Dışlanma, Sosyal Kaygı, Cinsiyet ve Sınıf Düzeyi Açısından İncelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(27), 174-209.
- Jenkins, J. K. (2016). *The relationship between resilience, attachment, and emotional coping styles*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Old Dominion University, Norfolk.
- Kandel, E., Mednick, S. A., Kirkegaard-Sorensen, L., Hutchings, B., Knop, J., Rosenberg, R., & Schulsinger, F. (1988). IQ as a protective factor for subjects at high risk for antisocial behavior. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 56(2), 224-226. <https://doi.org/10.1037/0022-006X.56.2.224>
- Kararırmak, Ö. (2006). Psikolojik Sağlamlık, Risk Faktörleri ve Koruyucu Faktörler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 129-142.
- Karakuş, Ö. (2012). Ergenlerde Bağlanma Stilleri ve Yalnızlık Arasındaki İlişki. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2), 33-46.
- Karaman, E. (2020). *10-18 yaş grubu çocukların anne ve babalarının ebeveyn tutumlarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi (İstanbul üç ilçe örneği)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar, İlkeler, Teknikler*. Nobel Yayın Dağıtım: İstanbul.
- Karreman, A., & Vingerhoets, A. J. (2012). Attachment and well-being: The mediating role of emotion regulation and resilience. *Personality and Individual Differences*, 53(7), 821-826.
- Kaya, A., Yelda, Kağnıcı, D., Duy, B., Çok, F., Esen, E., Meydan, B., ve Denizli, S. (2021). *Çocuk Ve Ergen Gelişimi: Çok Boyutlu Bir Bakış*. Pegem Akademi Yayıncılık: Ankara <https://www.turcademy.com/tr/kitap/cocuk-ve-ergen-gelisimi-cok-boyutlu-bir-bakis-9786257676090>
- Kaya, Y., & Öz, F. (2020). Ergenlerin benlik algısı üzerinde algılanan ebeveyn tutumlarının ve bağlanma stillerinin rolü: Bir yapısal eşitlik modellemesi. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 11(2), 106-114.

- Kayar, O. (2016). *Ergenlerde algılanan ebevenylik stilleri, özerklik ve yaratıcılık arasındaki ilişkiler*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Kerns, K. A., Tomich, P. L., Aspelmeier, J. E., & Contreras, J. M. (2000). Attachment-based assessments of parent-child relationships in middle childhood. *Developmental psychology*, 36(5), 614.
- Ketsetzis M, Ryan BA, Adams GR (1998) *Family processes, parent-child interactions, and child characteristics influencing school-based social adjustment*. J Marriage 374-387.
- Khalid, J., & Aslam, N. (2012). Relationship of perceived parenting with psychological distress and resilience among adolescents. *Pakistan Journal of Psychology*, 43(2).
- Kim, H. S. (2022). The effect of perceived parenting attitude on emotional intelligence and problem-solving ability of nursing students. *Journal of the Korean Applied Science and Technology*, 39(2), 169-181.
- Kim, K. S., & Kim, H. K. (2011). A study on relation between perceived parental rearing attitude and self-esteem and ego-resilience of high school students. *Journal of Educational Research*, 19(2), 143-170.
- Kılıç, D. M., & Koç, Z. (2004) Ergenlerin Bağlanma Stilleri ile Sosyal Medya Bağımlılık Durumları Arasındaki İlişkide Duygu Düzenleme Yöntemleri ve Bazı Değişkenlerin Düzenleyicilik Rolünün İncelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 22(1), 239-266.
- Kılınç, A. Ç. (2014). Examining psychological hardiness levels of primary school teachers according to demographic variables. *Turkish Journal of*, 3(1).
- Kır, Ö., Kozan, H. İ. Ö., & Koç, H. (2021). Ortaokul öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin bağlanma stilleri ve duygu düzenleme becerileri açısından incelenmesi. *Current Research and Reviews in Psychology and Psychiatry*, 1(1), 1-17.
- Kısmetoğlu, G. (2019). *15-18 Yaş Arası Ergenlerde Duygu Düzenleme ve Bilinçli Farkındalık Becerilerinin Kaygı Düzeyleri ile İlişkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü.
- Koç, M. (2004). Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(17), 231-238.

- Körük, S., Öztürk, A., & Kara, A. (2016). The Predictive Strength of Perceived Parenting and Parental Attachment Styles on Psychological Symptoms among Turkish University Students. *International Journal of Instruction*, 9(2), 215-230.
- Kritzas, N., & Grobler, A. A. (2005). The relationship between perceived parenting styles and resilience during adolescence. *Journal of Child and Adolescent Mental Health*, 17(1), 1-12.
- Kumpfer, K. L. (1999). Factors and processes contributing to resilience: the resilience framework. (Ed: M. D. Glantz ve J. L. Johnson) *Resilience and development: Positive life adaptations*. Kluwer Academic/Plenum Publishers:New York.
- Kumpfer, K. L., & Bluth, B. (2004). Parent/child transactional processes predictive of resilience or vulnerability to “substance abuse disorders”. *Substance use & misuse*, 39(5), 671-698.
- Kurilova, J. (2013). *Exploration of resilience in relation to mindfulness, self-compassion, and attachment styles*, Yayınlanmamış doktora tezi. University of Calgary, Calgary.
- Lamborn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L., & Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, indulgent, and neglectful families. *Child development*, 62(5), 1049-1065.
- Lansford, J. E., Malone, P. S., Stevens, K. I., Dodge, K. A., Bates, J. E., & Pettit, G. S. (2006). Developmental trajectories of externalizing and internalizing behaviors: Factors underlying resilience in physically abused children. *Development and psychopathology*, 18(1), 35-55.
- Larson, R. ve Richards, M. H., (1991). Daily Companionship in late childhood and early adolescence: Changing developmental contexts. *Child Development*, 62, 284-300.
- Lee, H. (2014). *The relationship among the perceived parenting attitude of high school student, resilience and academic burnout*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Sahmyook University, Seoul, Korea.
- Lin, K. K., Sandler, I. N., Ayers, T. S., Wolchik, S. A., & Luecken, L. J. (2004). Resilience in parentally bereaved children and adolescents seeking preventive services. *Journal of clinical child and adolescent psychology*, 33(4), 673-683.
- Lüle, A. R. (2002). *Lise Mezunu Olup Üniversiteye Hazırlanan Ergenlerin Özerklik Düzeyleri ile Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*,

Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Luthar, S. S. (1991). Vulnerability and resilience: A study of high-risk adolescents. *Child development*, 62(3), 600-616.

Luthar, S. S., & Zigler, E. (1991). Vulnerability and competence: A review of research on resilience in childhood. *American journal of Orthopsychiatry*, 61(1), 6-22.

Mandleco, B. L. ve Peery, J. C. (2000). An organizational framework for conceptualizing resilience in children. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 13(3), 99-111.

Mangham, C., Mcgrath, P., Reid, G. ve Stewart, M. (1999). *Resiliency: Relevance to Health Promotion Detailed Analysis*. Dalhousie University: Atlantic Health Promotion Research Centre.

Mark, S. (2008). *The relationship between hardiness, attachment style, and well-being among college undergraduates*, Yayınlanmamış doktora tezi. Roosevelt University, Chicago.

Martinek, T. J. ve Hellison, D. R. (1997). Fostering resiliency in underserved youth through physical activity. *Quest*, 49, 34-49.

Masten A. S. (1994). Resilience in Individual Development: Successful Adaptation Despite Risk and Adversity. In M. C. Wang, & E. W. Gordon, (Eds.), *Educational Resilience in Inner-City America: Challenges and Prospects* Hillsdale, NY: Lawrence Erlbaum.

Masten, A. S. (2014). Global perspectives on resilience in children and youth. *Child development*, 85(1), 6-20.

Masten, A. S., & Reed, M. G. (2002). *Resilience in development: The handbook of positive psychology*. Oxford, England: Oxford University Press.

Masten, A. S., Hubbard, J. J., Gest, S. D., Tellegen, A., Garmezy, N., & Ramirez, M. (1999). Competence in the context of adversity: Pathways to resilience and maladaptation from childhood to late adolescence. *Development and psychopathology*, 11(1), 143-169.

Masten, A. S., Morison, P., Pellegrini, D., & Tellegen, A. (1992). 11 Competence under stress: risk and protective factors. *Risk and protective factors in the development of psychopathology*, 236.

- Masten, A. S., Neemann, J., & Andenas, S. (1994). Life events and adjustment in adolescents: The significance of event independence, desirability, and chronicity. *Journal of Research on Adolescence*, 4(1), 71-97.
- McCubbin, M., Balling, K., Possin, P., Frierdich, S., & Bryne, B. (2002). Family resiliency in childhood cancer. *Family relations*, 51(2), 103-111.
- Milevsky, A., Schlechter, M., Netter, S., & Keehn, D. (2007). Maternal and paternal parenting styles in adolescents: Associations with self-esteem, depression and life-satisfaction. *Journal of child and family studies*, 16, 39-47.
- Mishra, S., & Sethi, S. R. (2024). A Study on Perceived Parenting Styles and Resilience Among College Students. *International Journal of Interdisciplinary Approaches in Psychology*, 2(4), 40-52.
- Morsünbül, Ü. (2005). *Ergenlikte kimlik statülerinin bağlanma stilleri, cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Murray, C. (2003). Risk factors, protective factors, vulnerability, and resilience: A framework for understanding and supporting the adult transitions of youth with high-incidence disabilities. *Remedial and special education*, 24(1), 16-26.
- Nakashima, M., & Canda, E. R. (2005). Positive dying and resiliency in later life: A qualitative study. *Journal of aging studies*, 19(1), 109-125.
- Ng, R., Ang, R. P., & Ho, M. H. R. (2012, December). Coping with anxiety, depression, anger and aggression: The mediational role of resilience in adolescents. In *Child & Youth Care Forum* (Vol. 41, pp. 529-546). Springer US.
- O'Donnell, D. A., Schwab-Stone, M. E., & Mueeed, A. Z. (2002). Multidimensional resilience in urban children exposed to community violence. *Child Development*, 73(4), 1265–1282. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00471>
- Oğuz, F. (2019). *Ergenlerde algılanan anne-baba tutumları ve bağlanma stilleri ile madde bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Olsson, C. A., Bond, L., Burns, J. M., Vella- Brodrick, D. A. ve Sawyer, S. M. (2003). Adolescent resilience: A concept analysis. *Journal of Adolescence*, 26, 1-11.
- Öngören, B. ve Aydemir, İ. (2022). Kurum Bakımı Altındaki Ergenlerle İletişim. *Karya J. Health Sci*, 3(2): 167-175. doi: 10.52831/kjhs.1147354

- Onur, N. (2006). *Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ile atılganlık düzeyleri arasındaki ilişki*, Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öz, P. D. F., & Yılmaz, U. H. E. B. (2009). Ruh sağlığının korunmasında önemli bir kavram: Psikolojik sağlamlık. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 16(3), 82-89.
- Özen, D. Ş. (2009). Ergenlerde Anneden Algılanan Kabul/İlgi ile Benlik-Algısı Arasındaki İlişki: Babadan Algılanan Kabul/İlginin Aracı Rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 12(24), 28-38.
- Özer, E. (2013). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık düzeylerinin duygusal zeka ve beş faktör kişilik özellikleri açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış doktora tezi. Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.
- Pak, M. D., Özcan, E., & Çoban, A. İ. (2017). Acil Servis Çalışanlarının İkincil Travmatik Stres Düzeyi ve Psikolojik Dayanıklılığı. *Journal of International Social Research*, 10(52).
- Parlaz, E. A., Tekgül, N., Karademirci, E., & Öngel, K. (2012). Ergenlik Dönemi: Fiziksel Büyüme, Psikolojik ve Sosyal Gelişim Süreci. *Turkish Family Physician*, 3(2), 10-16.
- Parra, A., & Oliva, A. (2009). A longitudinal research on the development of emotional autonomy during adolescence. *The Spanish Journal of Psychology*, 12(1), 66-75.
- Pektaş, E. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin Algılanan Ebeveyn Kabul-Reddi ile Depresyon ve Sürekli Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Duygu Düzeyi Güçlüklerinin Aracı Rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Pilowsky, D. J., Zybert, P. A., & Vlahov, D. (2004). Resilient children of injection drug users. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 43(11), 1372-1379. <https://doi.org/10.1097/01.chi.0000138355.29099.2a>
- Richard Jessor, P. D. (1991). Risk behavior in adolescence: A psychosocial framework for understanding and action. *Journal, of Adolescent Health*, 12, 597-605.
- Ryan, R. M., Deci, E. L., & Vansteenkiste, M. (2016). Autonomy and autonomy disturbances in self-development and psychopathology: Research on motivation, attachment, and clinical process. *Developmental psychopathology*, 1, 385-438.

- Şahin, E. (2015). *Ergenlik dönemindeki bireylerde saldırganlık davranışı ve algılanan anne baba tutumları arasındaki ilişkiye benlik saygısı düzeylerinin etkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Saka, A. ve Ceylan, Ş. (2018). Ergenlerin Psikolojik Dayanıklılık Düzeylerinin Aile Yapılarına Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 68-86
- Sam, J. (2014). *Examining the relationship between attachment style and resilience during adolescence*, Yayınlanmamış doktora tezi. University of British Columbia.
- Santrock, J.W. (2017). *Yaşam Boyu Gelişim*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Sarikaya, A. (2015). *14-18 Yaş Arası Ergenlerin Benlik Saygısı ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul Bilim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Sayın, Y. (2020). *Ergenlerin öznel iyi oluş düzeylerinin algılanan ebeveyn çatışması ve öz-yeterlik inançlarıyla ilişkisi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Trabzon Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Trabzon.
- Schoon, I., Parsons, S., & Sacker, A. (2004). Socioeconomic adversity, educational resilience, and subsequent levels of adult adaptation. *Journal of Adolescent Research*, 19(4), 383-404.
- Selçuk, A.B. (2024). *Psikolojik Sağlamlık*, Kronik Kitap: İstanbul.
- Sezgin, K. (2016). *Üniversite öğrencilerinin psikolojik sağlamlık ve dindarlık düzeylerinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Dicle Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Diyarbakır.
- Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B.L., Loftus, G.R., Bem, D.J., Maren, S. (2015). *Psikolojiye Giriş*. Arkadaş Yayınevi: Ankara.
- Smith, J. ve Prior, M. (1995). Temperament and stress resilience in school-age children: A within- families study. *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, 34, 168-179.
- Steinberg, L. (2001). We Know Some Things: Parent-Adolescent Relationships in Retrospect and Prospect. *Journal of Research on Adolescence*, 11(1), 1-19.

- Steinberg, L. (2007). *Ergenlik*. (F. Çok, H. Ercan, M. Artar, E. Uçar, S., A. Sevim, M. Bağlı, A. Aypay, T. Şener, R. Parmaksız, C. Satman, T. Yiğit ve E., G. Kapçı, Çev.). Ankara: İmge Kitabevi.
- Steinberg, L., & Morris, A. S. (2001). Adolescent development. *Annual review of psychology*, 52(1), 83-110.
- Steinberg, L., Mounts, NS., Lamborn, S.D., & Dornbusch, S.M. (1991). Authoritative parenting and Adolescent adjustment across varied ecological niches. *Journal of Research on Adolescence*, 1(1).
- Sümer, N., & Şendağ, M. A. (2009). Orta Çocukluk Döneminde Ebeveynlere Bağlanma, Benlik Algısı ve Kaygı. *Turkish Journal of Psychology/Türk Psikoloji Dergisi*, 24(63).
- Tang, X. (2024). The Effects of Attachment Styles on Resilience and Emotion Regulation. *Journal of Education, Humanities and Social Sciences*, 26, 755-759.
- Tarter, R. E. and Vanyukov, M. (1999). Re-Visiting the Validity of the Construct of Resilience. In M. D. Glantz, J. L. Johnson (Eds.), *Resilience and Development: Positive Life Adaptations*, Kluwer Academic/Plenum Publishers, New York.
- Tatar, A., Bildik, T., Yektaş, Ç., Hamidi, F., & Özmen, H. E. (2016). Duygusal Özerklik Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması ve klinik başvurusu olmayan ergen öğrencilerde duygusal özerkliğin incelenmesi. *Nobel Medicus*, 12(1).
- Tebes, J. K., Irish, J. T., Puglisi Vasquez, M. J., & Perkins, D. V. (2004). Cognitive transformation as a marker of resilience. *Substance Use & Misuse*, 39(5), 769-788.
- Terzi, Ş. (2006). Kendini Toparlama Gücü Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 77-86.
- Tolan, A. Ç. Ö. ve Aygaz, R. (2022). Ergenlerde algılanan ebeveyn tutumları ile duygusal sorunlar ve sosyal kaygı arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(30), 192-231.
- Trawick Smith, J. (2017). *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim (Çok Kültürlü Bir Bakış Açısı)*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara
- Trinke, S. J., & Bartholomew, K. (1997). Hierarchies of attachment relationships in young adulthood. *Journal of Social and Personal Relationships*, 14(5), 603–625. <https://doi.org/10.1177/0265407597145002>

- Turan, Ö. (2021). *Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları, psikolojik dayanıklılık ve stresle başa çıkma biçimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İstanbul: Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Turgut, Ö. (2015). *Ergenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin, önemli yaşam olayları, algılanan sosyal destek ve okul bağlılığı açısından incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Turgut, Ö., & Eraslan Çapan, B. (2017). Ergen Psikolojik Sağlamlık Düzeyinin Yordayıcıları: Algılanan Sosyal Destek ve Okul Bağlılığı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (44), 162-183. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.309934>
- Tüzün, O., & Sayar, K., (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39. Erişim adresi: <https://dusunenadamdergisi.org/article/516>
- Uçar, Z. M. (2020). *Ergenlik Dönemi Bireylerinin Kişilik Özellikleri İle Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Uykan, E., & Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn Tutumları ile Çocukların Öz Düzenlemeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Tarih Ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644.
- Van der Kolk, B. A. (2018). *Beden Kayıt Tutar: Travmanın İyileşmesinde Beyin, Zihin ve Beden*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Vergili, M. (2018). *Üniversite öğrencilerinde bağlanma biçimleri ile psikolojik dayanıklılık arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Villanueva, S. (2023). *Ergenlik: Sıkıntılı Yıllar Ergen Çocuklarımıza Keyifli Ebeveynlik Etmenin Yolları*, İletişim Yayınları: İstanbul.
- Wei, M., Heppner, P. P., & Mallinckrodt, B. (2003). Perceived coping as a mediator between attachment and psychological distress: A structural equation modeling approach. *Journal of counseling psychology*, 50(4), 438.
- Werner, E. E. ve Smith, R. S. (1992). *Overcoming the odds: High risk children from birth to adulthood*. Ithaca, NY: Cornell University Press.
- Wilcox, D. T., Richards, F., & O'Keeffe, Z. C. (2004). Resilience and risk factors associated with experiencing childhood sexual abuse. *Child Abuse Review*:

Journal of the British Association for the Study and Prevention of Child Abuse and Neglect, 13(5), 338-352.

World Health Organization. Adolescent Health. https://www.who.int/health-topics/adolescent-health#tab=tab_1

Wyman, P. A., Cowen, E. L., Work, W. C. ve Parker, G. R. (1991). Developmental and family milieu interview correlates of resilience in urban children who have experienced major life-stress. *American Journal of Community Psychology*, 19, 405-426.

Yağcı, F., & Sezgin, E. (2021). Ergenlerin Manevi Zekâları ile Psikolojik Dayanıklılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akademik Platform İslami Araştırmalar Dergisi*, 5(2), 232-252.

Yavuzer, H. (2003). *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*, Remzi Kitapevi: İstanbul.

Yenigün, F. (2019). *Ergenlik döneminde algılanan anne baba tutumlarının bireyin ruhsal durumları ve akran ilişkileri üzerindeki etkileri*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz, A., (2000). Anne-baba tutum ölçeği' nin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 7(3), 160-172.

Yılmaz, E., Yiğit, R., & Kaşarcı, İ. (2012). İlköğretim öğrencilerinin özyeterlilik düzeylerinin akademik başarı ve bazı değişkinler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(23), 371-388.

Yöndem, Z. D., Tunç, E., & Yandı, A. (2021). Üniversite Öğrencilerinde Bilişsel Duygu Düzenleme ve Baş Etme Yaklaşımlarının Psikolojik Dayanıklılığı Yordayıcılığı. *E-Uluslararası Pedagoji Dergisi*, 1(1), 22-36.

EKLER

EK-1: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU					
1,2,3. Sorular katılımcı tarafından cevaplanacaktır.					
1	CİNSİYET	KADIN		ERKEK	
2	YAŞ				
3	ÖĞRENİM DURUMU	İLKOKUL	ORTAOKUL	LİSE	ÜNİVERSİTE

EK-2: Ergen Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (EPSÖ)

Sevgili çocuklar aşağıdaki soruları cevaplarken <u>aileniz ile olan ilişkinizi göz önünde bulundurunuz.</u> Vereceğiniz cevapların doğru ya da yanlışı yoktur. Sizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz bir seçeneğe çarpı (X) işareti koyunuz. Verdiğiniz cevapların doğru ya da yanlışı yoktur önemli olan düşüncelerinizi yansıtan seçeneği işaretlemeniz. Samimi olarak cevap vereceğinize inanıyor ve katılımınızdan dolayı teşekkür ediyorum.	Bana Çok Uygun	Bana Uygun	Bana Uygun Değil	Bana Hiç Uygun Değil
1 Ailem benimle gerçekten ilgilenir.				
2 Ailem başarılı olacağıma inanır.				
3 Ailemle eğlenceli zaman geçiririm				

4 Aile içinde alınan kararlarda fikirlerim dikkate alınır				
5 Yaşam zorluklarına karşı dayanıklıyım.				
6 Zor şartlarda dahi serinkanlı davranabilirim.				
7 Genelde olaylara kötümser bakarım.				
8 Ailem paylaşacak bir şeyim olduğunda beni dinler.				
9 Ailem sorunlarım olduğunda bunu fark eder.				
10 Öğretmenlerimden benimle gerçekten ilgilenen kimse yok.				
11 Öğretmenlerim içinde yaptığımı takdir eden kimse yok.				
12 Ailemin yanında bulunmaktan mutluluk duyarım.				
13 Şartlar değiştiğinde ne yapmam gerektiğini çabucak anlarım.				
14 Kendimde hedeflerime ulaşacak kararlılığı göremiyorum.				
15 Sorumluluk almak bana zor geliyor.				
16 Hayat, bana pek yaşanılabilir gelmiyor.				
17 Öğretmenlerim arasında beni dinleyecek kimse yok.				
18 Hayal ettiğim geleceğe ulaşabileceğime inanıyorum.				
19 Bir kişinin bir olay ya da durum karşısında nasıl hissedeceğini anlamakta iyiyimdir.				
20 Diğer insanlara ilgi göstermekten hoşlanırım.				
21 Karşımdaki kişinin o anda neler hissettiğini anlayabilirim.				
22 Okulda olmasam hiçbir öğretmenim bunu fark etmez.				
23 Okulda güzel bir şey yaptığımda kimse bunu takdir etmez.				
24 Yokluğumu fark edecek arkadaşlarım vardır.				
25 Sorunlarımı anlatabileceğim arkadaşlarım vardır.				
26 Yaşamımın alacağı yön üzerinde yeterince kontrolümün olmadığını hissediyorum.				

27 Zor zamanlarımda kendisine güvenilebileceğim arkadaşlarım vardır.				
28 Zor durumda kaldığımda arkadaşlarım bana yardım ederler.				
29 Güzel zaman geçirdiğim arkadaşlarım vardır.				

EK-3: Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

Sevgili çocuklar, vereceğiniz cevapların doğru ya da yanlış yoktur. Sizi en iyi ifade ettiğini düşündüğünüz bir seçeneğe çarpı (X) işareti koyunuz. Verdiğiniz cevapların doğru ya da yanlış yoktur önemli olan düşüncelerinizi yansıtan seçeneği işaretlemeniz. Samimi olarak cevap vereceğinize inanıyor ve katılımınızdan dolayı teşekkür ediyorum.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1 Karşımdaki insanlar benim kadar değerli değiller.					
2 Birisiyle çok fazla samimi olduğumda sorun çıkabileceğinden kaygılanıyorum.					
3 Karar alırken kimseyi önemsemem.					
4 Sorunu olan birisini gördüğümde kendimi onun yerine koyabiliyorum.					
5 Başkalarının benim kadar değerli olduklarını düşünmüyorum.					
6 İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar az üzülürüm.					
7 Ebeveynimle (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) iyi anlaşıyorum.					
8 İnsanlardan uzak duruyorum çünkü bana acı çektirebilirler.					
9 Bir sorun varsa bunun kaynağı genelde karşımdakilerin sorunlu olmasıdır.					
10 Kendimi mutlu bir insan olarak tanımlıyorum.					
11 Duygusal ilişki yaşadığım kişinin beni gerçekten sevmediğini düşünerek kaygılanıyorum.					

12 Yalnızca kendime değer veririm.					
13 Başkalarının üzüntülerini anlayabiliyorum.					
14 Duygusal ilişkilerden uzak duruyorum çünkü terk edilmek istemiyorum.					
15 İnsanların görüşleri benim için önemsizdir.					
16 Ebeveynlerime (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) genelde kırıcı sözler söylemem.					
17 İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar mutlu olurum.					
18 Başkaları çok da umurumda değildir.					

EK-4: Anne-Baba Tutum Ölçeği

Sevgili çocuklar aşağıdaki soruları cevaplarken aileniz ile olan ilişkinizi göz önünde bulundurunuz. Vereceğiniz cevapların doğru ya da yanlışı yoktur. Aşağıdaki durumun anne ve babanızın davranışına ne kadar benzediğini düşünün.

Eğer **TAMAMEN BENZİYORSA** aşağıdaki cümlelerin başındaki kutunun içine **4**;
BİRAZ BENZİYORSA **3**;
BENZEMİYORSA **2**;
HİÇ BENZEMİYORSA **1** yazınız

1.	Herhangi bir sorunum olduğunda, eminim annem ve babam bana yardım ederler.
2.	Annem ve babam büyüklerle tartışmamam gerektiğini söylerler.
3.	Annem ve babam yaptığım her şeyin en iyisini yapmam için beni zorlarlar.
4.	Annem ve babam herhangi bir tartışma sırasında başkalarını kızdırmamak için, susmam gerektiğini söylerler.
5.	Annem ve babam bazı konularda “ sen kendin karar ver ” derler.
6.	Derslerimden ne zaman düşük not alsam, annem ve babam kızar.

7.	Ders çalışırken anlayamadığım bir şey olduğunda, annem ve babam bana yardım ederler.												
8.	Annem ve babam kendi görüşlerinin doğru olduğunu bu görüşleri onlarla tartışmamam gerektiğini söylerler.												
9.	Annem ve babam benden bir şey yapmamı istediklerinde, niçin bunu yapmam gerektiğini de açıklarlar.												
10.	Annem ve babamla her tartıştığım da bana “büyüdüğün zaman anlarsın” derler.												
11.	Derslerimden düşük not aldığım da, annem ve babam beni daha çok çalışmam için desteklerler.												
12.	Annem ve babam yapmak istediklerim konusunda kendi kendime karar vermeme izin verirler.												
13.	Annem ve babam arkadaşlarımı tanırlar.												
14.	Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığım da, bana karşı soğuk davranırlar ve küserler.												
15.	Annem ve babam sadece benimle konuşmak için zaman ayırırlar.												
16.	Derslerimden düşük notlar aldığım da, annem ve babam öyle davranırlar ki suçluluk duyar ve utanırım.												
17.	Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz.												
18.	Annemi ve babamı kızdıracak bir şey yaptığım da, onlarla birlikte yapmak istediğim şeyleri yapmama izin vermezler.												
19.	Genel olarak annen ve baban okul zamanı hafta içinde gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi? Evet Hayır 7 Eğer cevabınız Evet ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız. Hafta içinde en geç saat kaç a kadar gece dışarıda kalmanıza izin verilir (Pazartesi-Cuma arası)? <table border="1"> <tr> <td>8:00'den önce</td> <td>6</td> <td>10:00 – 10:59 arası</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>8:00 – 8:59 arası</td> <td>5</td> <td>11:00 ya da daha geç</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>9:00 – 9:59 arası</td> <td>4</td> <td>İstediğim saate kadar</td> <td>1</td> </tr> </table>	8:00'den önce	6	10:00 – 10:59 arası	3	8:00 – 8:59 arası	5	11:00 ya da daha geç	2	9:00 – 9:59 arası	4	İstediğim saate kadar	1
8:00'den önce	6	10:00 – 10:59 arası	3										
8:00 – 8:59 arası	5	11:00 ya da daha geç	2										
9:00 – 9:59 arası	4	İstediğim saate kadar	1										

20.	Genel olarak annen ve baban hafta sonları gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi? Evet Hayır 7 Eğer cevabınız Evet ise, aşağıdaki soruyu cevaplayınız. Haftanın Cuma ya da Cumartesi akşamları en geç saat kaçta kadar gece dışarıda kalmanıza izin verilir . <table border="1"> <tr> <td>8:00'den önce</td> <td>6</td> <td>10:00 – 10:59 arası</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>8:00 – 8:59 arası</td> <td>5</td> <td>11:00 ya da daha geç</td> <td>2</td> </tr> <tr> <td>9:00 – 9:59 arası</td> <td>4</td> <td>İstediğim saate kadar</td> <td>1</td> </tr> </table>	8:00'den önce	6	10:00 – 10:59 arası	3	8:00 – 8:59 arası	5	11:00 ya da daha geç	2	9:00 – 9:59 arası	4	İstediğim saate kadar	1				
8:00'den önce	6	10:00 – 10:59 arası	3														
8:00 – 8:59 arası	5	11:00 ya da daha geç	2														
9:00 – 9:59 arası	4	İstediğim saate kadar	1														
	Annen ve baban aşağıdakileri öğrenmek için ne kadar çaba gösterirler? <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Hiç çaba göstermez</th> <th>Çok az çaba gösterir</th> <th>Çok çaba gösterir</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>21. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğini,</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>22. Boş zamanlarınızda ne yaptığını,</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>23. Okuldan çıktıktan sonra ne yaptığını,</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Hiç çaba göstermez	Çok az çaba gösterir	Çok çaba gösterir	21. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğini,	1	2	3	22. Boş zamanlarınızda ne yaptığını,				23. Okuldan çıktıktan sonra ne yaptığını,			
	Hiç çaba göstermez	Çok az çaba gösterir	Çok çaba gösterir														
21. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğini,	1	2	3														
22. Boş zamanlarınızda ne yaptığını,																	
23. Okuldan çıktıktan sonra ne yaptığını,																	
	Annen ve babanın aşağıdakiler hakkında ne kadar bilgileri vardır? <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Bilgileri yoktur</th> <th>Çok az bilgileri vardır</th> <th>Çok bilgileri vardır</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>24. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğin,</td> <td>1</td> <td>2</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>25. Boş zamanlarınızda ne yaptığın,</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>26. Okuldan çıktıktan sonra nereye gittiğin,</td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		Bilgileri yoktur	Çok az bilgileri vardır	Çok bilgileri vardır	24. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğin,	1	2	3	25. Boş zamanlarınızda ne yaptığın,				26. Okuldan çıktıktan sonra nereye gittiğin,			
	Bilgileri yoktur	Çok az bilgileri vardır	Çok bilgileri vardır														
24. Eğer gece bir yere gittiysen nereye gittiğin,	1	2	3														
25. Boş zamanlarınızda ne yaptığın,																	
26. Okuldan çıktıktan sonra nereye gittiğin,																	

EK-5: Bilgilendirilmiş Onam Formu

Sizi, **İstanbul Gelişim Üniversitesi Etik Kurulu**'nda alınan izin ile Ümmügülsüm DERİN tarafından yürütülen "**Ergenlerin algılanan ebeveyn tutumları, bağlanma stilleri ve psikolojik sağlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi**" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkına sahipsiniz. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacak olup kişisel bilgileriniz gizli tutulacaktır.

Araştırmanın Amacı	Ergenlik dönemindeki çocukların bağlanma stillerinin, anne-baba ebeveyn tutumlarının, psikolojik sağlık durumlarının mevcut durumunu ve birbiri ile arasındaki ilişkiyi anlamamızı sağlayacaktır.
Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı	200
Görüntü ve/veya ses kaydı alınacak mı?	Evet Hayır ☐ ☒

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda amacı ve içeriği belirtilen bu araştırma ile ilgili bilgiler tarafıma aktarıldı. Bu bilgilerden sonra araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Bu çalışmaya katılmayı kabul ettiğim takdirde gerek araştırma yürütülürken gerekse yayımlandığında kimliğimin gizli tutulacağı konusunda güvence aldım. Bana ait verilerin kullanımına izin veriyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin dikkatle korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir sebep göstermeden çekilebilirim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana herhangi bir ödeme yapılamayacaktır. Araştırma ile ilgili bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Bu çalışmaya hiçbir baskı altında kalmadan kendi bireysel onayım ile katılıyorum. İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Katılımcı

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

Velayet veya Vesayet Altındaki Katılımcılar için Veli/Vasi

Adı ve Soyadı		Tarih ve İmza
Adres ve telefonu		

EK-6: Ölçek Kullanım İzinleri

yunus altundağ
Alıcı: ben

8 Oca Pzt 13:14 (11 gün önce)

☆ 😊 ↩ ⋮

Merhaba Gülsüm hanım

Ölçeğe ilişkin psikometrik veriler ve ölçek formu ektedir. etik ilke ve atıf verme kurallarına bağlı kalarak ölçeği kullanmanızdan memnuniyet duyarız. İyi çalışmalar dilerim.

Yunus ALTUNDAĞ
Doç. Dr./Assoc. Prof. Dr.
Bolu Abant İzzet Baysal University
Faculty of Education
Department of Counseling Psychology and Guidance
Gölköy 14280 Bolu TURKEY

Gönderen: Sefa Bulut
Gönderildi: 8 Ocak 2024 Pazartesi 01:53
Kime: yunus altundağ
Konu: Fwd: Ölçek Kullanım İzni

Alıcı: ben

15 Oca Pzt 12:16 (4 gün önce)

☆ 😊 ↩ ⋮

Merhaba Gülsüm,

Anne- Baba Tutum Ölçeği (ABTÖ) 10-18 yaşlarındaki çocuklar için uygundur. Çalışmanızın örneklemini

- > bu yaş grupları arasındaysa, ABTÖ yü kullanabilirsiniz. Çalışma makale
- > haline getirilmiştir, aşağıda paylaştım. Ekte ölçek ve ilgili bilgiler
- > yer almaktadır. Başarılar dilerim,

> Prof. Dr. Ayşen Güre

>

> Yılmaz, A. (2000). Anne-Baba Tutum Ölçeği'nin güvenirlik ve

> geçerlik çalışması. Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 7(3),160-172

...

YASAL UYARI: Bu e-posta mesajı ve onunla iletilen tüm ekler, gönderildiği kişi ya da kuruma özel olup içerik ve ekinde bulunan tüm bilgi ve görüşler sadece adres yazarna aittir ve Ankara Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmayabilir. Mesaj size yanlışlıkla ulaşmışsa mesaj içeriğini ya da eklerini yürürlükteki kanunlara aykırı olarak kullanmayınız, kopyalamayınız, yaymayınız, başka kişilere yönlendirmeyiniz ve mesajı gönderen kişiyi derhal e-posta yoluyla haberdar ederek, bu mesajı ve eklerini herhangi bir kopyasını mahafaza etmesizden sınırlıdır. Bu e-posta içeriğindeki bilgilerin kullanılması veya verebileceği multimedial zararlar nedeniyle Ankara Üniversitesi hiç kimseye karşı sorumlu tutulamaz.

DISCLAIMER: This e-mail and all the annexes attached to it are dedicated to the persons or institutions they have been sent to and the information and opinions in this e-mail and the attached files belong only to the writer of the address and they may not reflect the official opinion of the Ankara University. If this e-mail is delivered to you mistakenly do not use, copy, extend and transfer the content of the message or its annexes to other people and after informing the person sending the e-mail immediately delete the e-mail and its annexes without saving any copy. The Ankara University can not be seen responsible against anybody for the use of information and possible damages given within the content of this e-mail.

Evren ERZEN

Alıcı: ben

10 Oca Çar 21:56 (10 gün önce)

Merhabalar

Ölçeği çalışmanızda kullanmanızdan memnuniyet duyarım. Ölçekle ilgili psikometrik özellikler makalede yer alıyor. Ölçek maddeleri ise makalenin sonunda bulunuyor. Ayrıca yardımcı olabileceğim bir konu olursa bana ulaşabilirsiniz.

Çalışmalarınızda başarılar diliyorum.
İyi çalışmalar

Doç. Dr. Evren ERZEN

Ölçekte her bir bireyin bağlanma stilini ayrı ayrı belirlemeyi amaçlıyorsanız bir bireyin sahip olduğu en yüksek bağlanma stili puanını belirliyorsunuz ve o kişi hangi bağlanma stilinden en yüksek puanı aldıysa o bağlanma stiline sahip olarak kabul ediliyor. Eğer bireyin bağlanma stiliyle sürekli verileri analize sokacaksanız her bir bağlanma stilinin toplam puanını almanız yeterli olacaktır. Burada dikkat edilecek tek nokta tüm bağlanma stillerinin ayrı ayrı toplam puanlarının alınmasıdır. Üç stili de toplayıp tek bir puan elde edilmesi mümkün değil. Çünkü boyutlardan ikisi negatif birisi pozitif.

Doç. Dr. Evren ERZEN

Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi